

1 Mart 2025 Cumartesi ◆ Sayı: 176

evrensel

ekmek ve gül

/EkmekveGül

posta@ekmekvegul.net

@

@ekmekvegul

🎵

📷

🐦

/ekmekvegul

f

Dişallı

İÇİNDEKİLER

Çark kimin için dönüyor?.....3	Sıla Altun
Sarayın yargısı, kadınların inadı.....5	İlke Işık
TARİH.....6	
Barutçu Tekstil işçilerinin mücadelesi.....8	Funda Eylem Sancarbarlaz
Talebimiz net: Eşit işe eşit ücret!.....8	
Başpınar işçisi deneyimlerini heybesine aldı.....9	Miray Kara
Kolonları diken biz, övünen ise devlet.....10	Seren Elataş
Sağlık sisteminin suçlusuzluğu biz değiliz!.....11	
İnsanca çalışma koşulları için 8 Mart'a!.....11	
Köleliğe hayır, insanca yaşama evet!.....11	
8 Mart'a giderken mücadelemiz.....12	
'Masrafları paylaşacağın biri varsa makbulsün'..14	Meltem Demiralp
Mezuniyet sonrası iş arama maratonu.....15	
8 Mart'ta alanları birlikte aydınlatalım!.....15	
Engelli kadınlar ayrımcılıkla mücadele ediyor....16	Neriman Çelik
Öğrenci kantine gidemiyor.....16	
'Necla Teyze'nin yaşadıkları her yeri sarmış'.....17	Dilşah Beyköy
Evimize ekmek ruhumuza gül istiyoruz.....17	Adalet Ayten- Hatice Kelleci
Kol kırılınsın yen içinde kalsın, kimse bilmesin!.....18	Başak Özer
Kadınların çocuklarına et alamadığı bir yıl: Aile yılı...19	Gizem Coruk
Kimin için adıma kararlar alınıyor?.....19	Selin Kurşun
'Hadi bakalım, 2000'li yıllara'.....20	Filiz Gür
Kadınlar yazıyor, dayanışma büyüyor.....21	Necla Yıldız Tekin
Ayda bir gün de olsa bir mola.....21	
Dirmit'in izinde.....22	Defne Güneş
Bir kasabannın çılgınlık hikayesi: Lanetli Ekmek...22	Sevil Aracı
KYK yurdunda nasıl yaşıyoruz?.....23	
Kadının hayatına, her şeyine göz dikilmiş.....23	
Kız kardeşim, var mısın mücadeleye?.....23	
FİLM.....24	

Daralttığınız duvarları örgütlülüğümüz ile yıkacağız

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'ne günler kalmışken mart sayımızı çıkartıyoruz. Yıla nasıl başladığımız, nasıl bir yıl geçireceğimizin işaretiydi. 2025 yılı aile yılı olarak ilan edildi. Daha önceki sayılarımızda aile yılının kadınlar için GERÇEKTEN ne anlama geldiğine, enine boyuna yer vermiştik. Elbette yer vermeye de devam edeceğiz. Aile yılı ilan edilirken "bu yıl aile politikalarının zirve yapacağını" ifade etmişlerdi. 4. Yargı Reformu Strateji Belgesi esas alınarak hazırlanan yeni bir torba yasa taslağı da (Türk Ceza Kanunu'nda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklif Taslağı) bu "zirveye" çok uygun.

Detaylarını ekmekvegul.net'te çokça tartışacağımız bu taslakta Türk Ceza Kanunu'nun "Hayasızca Hareketler" bölümüne "Doğuştan gelen biyolojik cinsiyete ve genel ahlaka aykırı tutum ve davranışta bulunmayı alenen teşvik eden, öven veya özendiren kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır" ibaresini ekleniyor. Bu düzenleme yasalarsa kadınların eşitlik, özgürlük mücadelesinin engellenmesinin; kadınların özgürce giyinme, kamusal alanda olmak istedikleri gibi var olma haklarının kısıtlanmasının önünü açacak. Aile yılı ile ortaya konan cinsiyet eşitsizliğini derinleş-

tirici uygulamaların yaygınlaştırılmasının, kadınların esas sorumluluğunu ailelerinin bakımı, ev içi angarya olarak tanımlayan anlayışın garanti altına alınmasının bir aracı olarak kullanılacak. "Genel ahlak" ifadesi de oldukça muğlak, belirsiz bir kavram olarak dini değer ve saiklerle inşa edilmeye çalışılan toplumsal yaşamın bir aracı haline getirilecek. LGBTİ'leri uzun zamandır hedefe koymaktan çekinmeyen iktidar, bu yasa taslağı ile hem cinsiyet uyum prosedürlerini iyice zorlaştıracak hem de kamusal alanda LGBTİ ifade biçimlerini tamamen yasaklı hale getirecek.

Bunu da "ailenin korunması" adı altında yapmayı planlıyor.

İnsanca, eşit, özgür, şiddetsiz bir yaşam talebi kadınlar için bu kadar hayati bir yerde dururken böyle bir yaşam talebi yasal değişikliklerle kriminalize edilmeye çalışılıyor. İnsanca bir ücret almak isteyen işçilerin grevleri yasaklanıyor, kadınları vahşice katledilen katiller yargı eliyle aklanıyor. Öldürülen kadınlar en çok eşleri ya da boşandıkları eşleri tarafından katledilmişken boşanmalara bir de arabuluculuk getirileceği yeniden yeniden ilan ediliyor.

İş yerinde karşılaştığımız ustabaşının hakareti de, patronun yapmadığı ek zam da,

evin ikincil geliri olarak görülmemiz de, bu bahsettiğimiz yasa taslağı da, aile yılı da, kamuda tasarrufla sokak aydınlatmalarının azaltılması da, kreş açmak yerine komşu-anne sisteminin getirilmesi de, esnek çalışmanın yaygınlaştırılması da birbirine göbekten bağlı.

Saldırıları dört bir koldan gerçekten. Biz onların bize çizdiği duvarlar arasında yaşamımızı sürdürmeye çalışırken bu duvarlar sürekli daha da daraltılmaya çalışılıyor. Bugün sahip olduğumuz pek çok hak, yüz yıl önce kadınların mücadelesiyle kazandıkları haklar. Bugün de tarihi bir sorumluluğumuz var: Baskılara, daraltılmaya çalışılan duvarlara birbirimize güvenerek, yan yana gelişlerimizde güç bularak, gücümüzün mücadelemizde olduğunu görebilerek karşı çıkmak...

Bu 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü, yan yana gelişlerimize ve bu duvarları ancak birlikte iterek yıkabileceğimize olan güvenle; kadınların güç, dayanışma ve özgürlük mücadelesinde omuz omuza yürüdüğümüz yolun, daha eşit ve adil bir gelecek için attığımız kararlı adımların simgesi olsun.

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

Kapak çizimi: Dilan Mine Uğurlu/Ekmek ve Gül | Sunu görseli: Canva Pro Yapay Zeka Görsel Oluşturma Aracı

	Günlük EVRENSEL Gazetesi'nin ücretsiz özel ekidir.	Yönetim Yeri: Adres: Gülbahar Mahallesi, Oya Sokak, Tümer Plaza No: 7, Kat: 4 Daire: 9 34394 Şişli/İSTANBUL	Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım AŞ İstanbul Baskı: Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62 Adana Baskı: Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Yeni Doğan Mh. 2108 Sk. No: 18/A Yüreğir/ADANA Ankara Baskı: Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Saray Osmangazi Mh. Sütçü İmam Sk. 2108 Sk. No: 33 Pursaklar/ANKARA İzmir Baskı: Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Metal İşleri San. Sit. 2. Cadde No.93 Kısıkköy, Menderes/İzmir Trabzon Baskı: Arslan Güneydoğu Gazetecilik Matbaacılık ve Kağıtçılık AŞ Araklı Yolgören Mah. Dedekorkut Cad. No: 55 dd Araklı/Trabzon
	Türü: Yaygın süreli Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti. Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz Genel Yayın Yönetmeni: Hakkı Özdal Sorumlu Yazışmaları Müdürü: Sadık Murat Uysal	Tel: (0212) 909 48 01 Faks: (0212) 654 15 04	

Çark kimin için dönüyor?

Sermayenin çarkı işçiyi ezerken, iktidar patronlarla el ele yasakları ve baskıyı büyütüyor. Ancak işçi kadınlar, insanca bir yaşam için yan yana gelerek mücadeleyi büyütmekten vazgeçmiyor!

Sıla Altun

Geçtiğimiz günlerde AKP, 8. Olağan Kongresini gerçekleştirdi. İYİP ve Gelecek Partisinden istifa eden milletvekillerinin AKP üyesi olması hatta bazılarının Merkez Karar ve Yönetim Kuruluna girmesinin yanı sıra kongreye damgasını vuran şeylerden biri de Erdoğan'ın konuşması ve yönetime dahil olan birkaç yeni isimdi.

Erdoğan konuşmasında önce TÜSİAD'a göz dağı verdi, ardından asıl hedefine odaklanarak toplumsal muhalefeti ve demokrasi güçlerini gündeme getirdi. Yeni bir kavram da ortaya attı: toksik muhalefet. Bu kavramın kullanılması, Erdoğan'ın danışmanlarının gençler arasında AKP'nin kaybettiği itibarı, gençlere tanıdık gelen bir kavramla toparlama mı çalışıyor sorusunu akla getirmiyor değil. Ama mevzumuz bu değil.

Muhalefete sallama sean-

Fotoğraf: TCCB

sına daha sonra değinecek biçimde AKP'nin Merkez Karar ve Yönetim Kuruluna yeni giren üç isme bakalım: Kütahya Seramik'in patronu Erkan Gürak, 360 Enerji şirketinin Yönetim Kurulu başkanı Cihad Terzioğlu ve Kalyon Holdingin varislerinden Hilal Kalyoncu. AKP için "Kendimizi para babalarına teslim etmedik" diyen Cumhurbaşkanı açısından ironik bir durum.

AKP'nin yürüttüğü siyasetin "para babalarına" teslim edildiğinin değil, baş-

başına para babaları tarafından yürütüldüğünün açık ilanlarından biri bu durum.

İktidar, çeşitli sermaye temsilcilerinin ve patronların AKP'nin yönetimine doğrudan katılmasının yanı sıra bu dönemde başka biçimlerde de gösterdi sınıfsal pozisyonunu. Geçtiğimiz yılın sonunda Birleşik Metal-İş'in grevlerinin yasaklanması AKP'nin maskesini düşürdüğü anlardan biriydi. Şimdi ise Antep'te Başpınar Organize Sanayi Bölgesi işçilerinin sefalet ücretlerine karşı giriştikleri mücadelenin Valilik kararıyla yasaklanması, sabote edilmesi, sendika başkanının tutuklanması daha net ortaya çıkartıyor gerçeği.

Hatırlayalım, ne demişti Çelikaslan Tekstil'de iş bırakan işçilere patron Mehmet Çelikaslan? "Zenginliği Allah verdi." Bu fabrikanın bir diğer patronunun da AKP Milletvekili İrfan Çelikaslan olduğunu da unutmayalım. Onun da zenginliğini Allah vermiş olsa gerek...

Valilik ise Başpınar işçilerinin eylemine yönelik yasak kararını alırken "Çarklar dönsün" demişti. İktidarı, devleti, valisi, patronu bir oldu ve bu bahsedilen "çark" için işçinin karşısında duvar örmeye başladı. İnsanın "Başlarım çarkı-

na" diyəsi gelmiyor değil. Ancak bu çarkın ne olduğunu anlamak, işçi ve emekçi kadınlar açısından neye karşı durduğu, bugün hayatını çekilmez kılan şeyin ne olduğunu kavramak için hayati önem taşıyor.

Çelikaslan gerçeği

Emek Partisi Antep Milletvekili ve Yazı İşleri Üyemiz Sevda Karaca'nın Çelikaslan'a dair paylaştığı verilere bir bakalım: 2023 verilerine göre Çelikaslan Türkiye'nin en büyük 531'inci sanayi kuruluşu. Şirkete iplik imalatı için 2020 yılında 244.4 milyon lira ve güneş enerji santrali yatırımına 86 milyon lira teşvik verilmiş.

İşçi kadınlar bilir; tekstil sektörü sömürünün en derin, en ağır olduğu sektörlerden biridir. Çelikaslan da bunun örneklerinden biri. İşçi kadınların mola kullanmadığı, hafta tatilleri kullandırılmadan 7 gün boyunca çalıştırıldıkları, izin kullanan işçilerin yevmiyelerinin kesildiği, sendikalardan zorla istifa ettirildikleri bir iş yeri burası da. İşçilerin aralıksız bir şekilde zenginlik ürettiği ve bu süreçte kendi bedenlerini, zihinlerini beş kuruş için tükettikleri bir süreç bu. İşte valiliğin korumaya çalıştığı →

çark tam da bu.

İşçi sınıfının ücretli emeğinin sömürüsüne dayanıyor Mehmet

Çelikaslan'ın "Allah verdi" dediği zenginliği. İşçi kadınların saatlerce toz, pislik içinde çalıştırılmasına dayanıyor İrfan Çelikaslan'ın gücü. İşçilerin karşısında sopa olarak devletin varlığı, kolluğuyla duran devlet varlığı, ürettiği milyonlarken aldığı beş kuruş olanların varlığına dayanıyor. Bunların siyaseti de işçi ve emekçi kadınların ne kadar sömürüldüğüne, bu sömürüye ne kadar katlanabildiğine göre sürüyor. Bu durum yalnızca Antep için değil, Türkiye'nin dört bir yanında böyle işliyor.

İşçinin siyaseti: zehir mi, panzehir mi?

Özellikle Başpınar'daki süreç, işçi kadınlar açısından devletin neden eylemleri yasaklamaya giriştiğinin, neden BİRTEK-SEN Başkanı Mehmet Türkmen'in uydurma bir suçla tutuklandığının anlaşılmadığı bir süreç de getirdi. "Ne var sanki siyaset yapıyorlar, işçiler kendi geçimlerini sağlamak, evine ekmek götürmek istiyor" yorumu, işçi kadınlar tarafından dile getiriliyor.

İşçi ve emekçi kadınlar kendi emeği üzerine söz sahibi olmak istediklerinde, bu yalnızca bir ücret mücadelesi olsa bile, kendi siyasetini yapmaya başlıyor. Yani evet, Başpınar'daki,

İzmir'deki, Kocaeli'deki, geçmişte bugün ya da gelecekte daha iyi bir ücret, daha iyi çalışma koşulları, insanca bir yaşam için greve, direnişe çıkan her işçi patronlara ve patronların iktidarına karşı kendi siyasetini yürütüyor. İktidara patronlara karşı bir siyaset ise, bugün AKP'nin elinde bulundurduğu iktidar gücüyle dört bir yandan bu "toksik" siyaseti baskılamaya çalışılıyor.

Geçtiğimiz hafta gazetecilere, siyasi parti temsilcilerine ve aydınlara yönelik operasyon da buna bir örnekti. Sermayenin savaşı yıkımı getirmesin, sömürü ve şiddet çemberi tüm bir hayatı kuşatmasın diye mücadele sürdüren insanlar uydurulmuş suçlarla tutuklandı. Ancak temel sebebi, sermayenin yürüttüğü siyasetin dışında demokrasi, barış ve emek yanlı bir siyaset yürütmektir. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bahsettiği "toksiklik" tam olarak bu, hangi siyasi kanattan olursa olsun sermayenin çıkarları için toksik, zehirli bir siyaset. Gel gör ki birinin zehri diğerinin panzehri...

Kara kaşa, kara göze değil ortak çıkara güven

Siyasetin kendisinin aslında yaşamın en içinden olduğu gerçeği bugün hem iktidar hem de burjuva muhalefet tarafından bastırılmaya çalışılıyor. Bu yüzden iktidarın emek düşmanı, kadın düşmanı politikalarına işçi kadınlar karşı çıkarken bir

şeyler yapabilmek için sandığı bekliden, burjuva muhalefeti de bu eğilimi pekiştirerek ne zaman olacağı belli olmayan bir seçim için şimdiden "aday" belirleme tartışmalarına giriyor. Ancak yoksulluk, şiddet, sömürü seçimi beklemiyor, artarak sürüyor.

İşçi ve emekçi kadınların tüm bu sorunlara karşı mücadelesi belli alanlarda sürüyor. Özellikle sömürüye karşı insanca bir ücret ve çalışma koşulları, sendikalaşma gibi talepleri için işçi kadınlar yakın zamanda Chinatool'da, Temel Conta'da, TKIS'ta, Green Transfo'da ve daha sayabileceğimiz birçok iş yerinde hareketlendi. İşçi kadınlar, iş yerlerinde kurdukları birliklerle birbirlerine güven duyarak ayağa kalktı. Bu güven ise kara kaşa, kara göze duyulan bir güven değil; işçi sınıfının ortak çıkarlarına duyulan güvene, taleplerine, isteklerine dayandı. Örneğin Chinatool'da patronun "Kadın işçiler bu zammı isteyemez", "Yüzde 20 zammın üstüne asla çıkamam, kepenk kapatmam gerekir" demesine rağmen kadınlar insanca yaşanabilecek bir ücret talebi için bir araya geldi, patrona sopa gösterdi. Patron kadın işçileri küçümsemenin sonuçlarını dört günlük bir grev ve ücretlere yüzde 80 zam ile yaşadı. Başpınar'da ise tutuklamalar, polis şiddeti ve yasağa rağmen işçiler insanca yaşam talebi ile iş bırakmayı sürdürdü, sürdürüyor. Tüm bunlarla birlikte kadınlar

farklı alanlarda şiddete karşı güvenli bir yaşam için 6284'ün uygulanmasını, İstanbul Sözleşmesi'ne geri dönülmesini talep etmeye devam ediyor. Mahallelerinde, iş yerlerinde, okullarında bir arada bulunabilecekleri alanlar, örgütler yaratıyor. Bazen el yordamıyla, bazen geçmişin mücadele deneyimiyle sermayenin ve sermaye iktidarlarının siyasetinin havadan kimseye hak dağıtmadığını buluyor kadınlar ve yan yana gelişlerini artırmaya çalışıyor.

Bu yan yana gelişlerin, sermayenin çarkı işçi ve emekçi kadınları ezmesin diye sürmesi gerekiyor. Dahası, yalnızca ücret, çalışma koşulları, güvenli sokaklar gibi talepleri de aşan bir birlikteliği, bu talepleri kullanarak kurmamız gerekiyor. "Toksik" siyasetini dayatan sermayeye karşı, "Asıl siyaset, bizim yürüttüğümüz eşit, özgür ve sömürsüz bir yaşam mücadelesinde" diyebilmek ve bu mücadeleyi örgütleyebilmek ile ancak arkadaş arasında bir araya gelişlerimizde şikayet ettiğimiz ekonomik sorunların, çocuklarımızı okula dahi gönderirken ki güvenlik endişemizin üstesinden gelmemizin önünü açıyor. Yaklaşan 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nün özü de tam da bu sözlerde, işçi sınıfının, işçi kadınların sermayeye ve onun siyasetine karşı sömürsüz bir dünya mücadelesinde yatıyor.

Sarayın yargısı, kadınların inadı

'Belli ki iktidarın baskı ve korku aracı haline getirdiği yargısı, kadınlara ilişkin iktidarın politik yaklaşımından bağımsız çalışmıyor.'

İLKE IŞIK

Ülkeyi 22 yıldır yöneten ve artık devamını sağlamak zorlanan, enkaza dönüşmüş bir ülkede tutunacak dalı olmayan bir iktidar var karşımızda. Eğitim, sağlık, adalet gibi bir devleti yapan mekanizmaları çökmüş bir ülke yarattılar. Adına ekonomik kriz denilen şey ülkede yaşayan herkes için, bir avuç çıkar çevresi dışında, hayatı sürdürülemez hale getirdi. Ülkenin yarısının 26 bin lira ile ayın sonuna getirmeye çalıştığı bu ülkede bu sefaletin nedeni olan iktidar, iktidarını mümkünse sonsuza dek sürdürmeye çalışıyor.

İktidarını ülkenin en gerici odakları ve ortağı MHP ile birlikte sürdüren bir AKP olduğu gerçeğini unutmamak gerekli. Tek başına iktidar olamadığı gibi Cumhurbaşkanlığı seçimi için gerekli olan yüzde 51'i de bulmakta zorlanıyor. O nedenle yerel seçimlerde aldığı yenilginin üstüne baskı ve zor, elindeki en elverişli araç gibi görünüyor şu an.

'Suç yok, suçlama yok...'

Yargı bir sopaya dönüşmüş iktidarın elinde, genişliyor her yeni günde hedef aldıkları. Sendikacılık yaptığı için BİRTEK-SEN Genel Başkanı Mehmet Türkmen'in tutuklanmasının ardından, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı düğmeye bastı. 52 kişinin evlerinin kapıları, sabahın kör saatinde çalındı. Gazeteciler, kadınlar, LGBTİ örgütlerinden temsilciler, sendikacılar, siyasi parti üyeleri ve yöneticileri

Saraylar, saltanatlar da çöker...

Şimdi yeniden birbirimize umudu, örgütlülüğü, kahkahalarımızı, direnci, sabrı göndermemizin zamanı. Birhan Keskin'in Kargo şiirinde dediği gibi birbirimize yol boyunca açıp okuyacağımız şeyler, bakınca içimizin açılacağı güneşli günler, ağaçlar, ovalar, sonra sabır, sonra inat ve inanç yollayalım. Bunun bin bir çeşidi, bin bir yolu var.

O halde hepimizden hepimize kargo olsun bu şiir; "sana buraya bazı şeyler koyuyorum. yol boyunca aklında olsun. lazım olursa açar okursun. olmazsa da olsun, bir zararı yok burada dursun. şuraya bir cümle koydum. bırak, acımızı birileri

duysun. hem zaten şiir niye var? dünyanın acısını başkaları da duysun!

acı mıhlanıp bir kalpte durmasın. ortada dursun. olur ya biri eline alır okşar, biri alnından öper. az unutursun.

buraya tabiatı koydum. ağaçları, suyu, ovayı, dağı. onlar bizim kardeşimiz, çok canın sıkılırsa arada onlarla konuşursun.

buraya, küçük mutlu güneşler koydum. günlerimiz karanlık ve çok soğuyor bazı akşamlar, ısınırısın.

buraya, bir inanç bir inat koydum. tut ki unuttun, tekrar bak, o inat neyse sen onun "

gözaltına alındı.

Dört gün süren gözaltının ardından 52 kişiden 30'u tutuklandı. 30 kişi bir torbaya dönüştürdükleri, adına soruşturma bile demeyecek bir işlemle cezaevine gönderilirken Adalet Bakanı Yılmaz Tunç kendilerini eleştirenleri insafsızlıkla suçluyordu ve bu ülkenin bir hukuk devleti olduğunu iddia ediyordu.

Suç yok, suçlama yok... 2012-2013 yıllarına ilişkin tapeler, mailler, mail listeleri özgürlüklerin yok edilmesi için yeterli kabul edilirken ülkede tek bir kişi bile kendisini güvende hissetmiyor. Hukukun yok edildiği bir ülkede herkesin başına her şey gelebilir çünkü.

Kadınların kurtuluş mücadelesine emek veren, insanca, eşit ve özgür bir yaşam için mücadele eden Emek Partisi İstanbul İl Başkanı Sema Barbaros da bu 30 kişinin içinde. Sema belki de ilk kez dergimizin bu sayısını cumartesi sabahı açıp okuyamayacak ama olsun. Bu yazı aynı zamanda o ve tutuklanmış 18 kadın arkadaşımız için olsun. Hepsine selam olsun...

Yargının, iktidarın talimatıyla herkesi susturmak için aralıksız çalıştığı bu günler sadece gözaltı, tutuklama değil; hayatın her alanı için ciddi bir tehlike yaratıyor. Patrondan alacağını almaya çalışan işçi, iş cinayetinde

hayatını kaybeden işçinin yakınları, depremde çöken binaların sorumlularının yargılanmasını isteyenler, Bolu'da otelde hayatını kaybedenlerin yakınları...

Yargı iktidardan bağımsız çalışmıyor

Sorgusuz sualsiz daha dün 30 kişinin tutuklandığı bu ülkede kadınlara ilişkin davalarda yaşananları da görüyoruz bir yandan. Pınar Gültekin davasındaki Yargıtay kararından söz ediyorum. Pınar'ın katilini canavarca hisle öldürmekten kurtarmaya çalışan karardan. Muğla'da 2020 yılında katledilen Pınar Gültekin davasında Yargıtay 1. Ceza Dairesi, sanık Cemal Metin Avcı hakkında İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 4. Ceza Dairesi tarafından verilen ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası kararını bozdu. Yargıtay Avcı'nın, "tasarlayarak ve canavarca hisle öldürme" suçundan değil, "niteliksiz kasten öldürme" suçundan haksız tahrik indirimi uygulanarak yargılanmasını istedi.

Uzun süren ve çok tartışılan bir yargılamaydı Pınar Gültekin dosyası. İlk duruşmadan itibaren Pınar'ı öldürdüğünü kabul eden katil, Pınar'ın özel hayatına dair şaibeler yaratmaya

çalıştı, mahkeme heyeti sanığın tüm taleplerini kabul etti, sanığın talebi olmamasına rağmen Adli Tıp'tan akli dengesine ilişkin rapor aldı. Pınar'ın özel hayatı didiklendi, telefonun incelenmesi, şifresinin açılabilmesi için ABD ile yazışma yapılmasına bile karar verildi. Doğru düzgün bir keşif yapılmadı. Cinayetin ayrıntıları kamuoyunun ortasına saçılırken böyle bir cinayetin tek başına işlenmesinin olanaksız olmasına karşın katilin kardeşi tahliye edildi.

Ailenin avukatlarının mahkeme heyetini defalarca reddettiği, ailenin ise katilin değil kızlarının yargılandığını gördükleri bir dava oldu. Bir duruşmada anneyi duruşma salonun dışına atıp sanıklara kolonya ikram edecek kadar kibardı mahkeme heyeti. İşte bu heyet, yargılama pratiğine bakılırsa hiç de şaşırtıcı olmayan bir karar verdi. Haksız tahrik indirimi uygulayarak cezayı 23 yıla indirdi. Dosya bölge adliye mahkemesine taşındığında karar değişti. İzmir Bölge Adliye Mahkemesi yerel mahkemenin kararını bozarak ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verdi.

Şimdi ise canavarca hisle öldürmenin hukuki olarak da tam karşılığı ile öldürülmüş Pınar'ın bu şekilde öldürülmediğini söyleyen Yargıtay, bununla da yetinmeyerek haksız tahrik indirimi ile bu cinayette sanık için olabilecek en iyi cezayı uygun buldu. Özetle sanığın bir süre daha cezaevinde yatıp çıkmasını sağlayabilecek bir karar verdi.

Bu karar başka dosyalar için de emsal olabilecek bir karar. Kadınları öldürenler için can simidi gibi bir içtihat yaratmış oldular. Gelen yoğun tepkiler Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazını sağladı. Ancak 2025 yılını aile yılı ilan eden, kadınlara annelik payesiyle birlikte evden esnek çalışma vadeden, kadın erkek eşitliğini yok sayan iktidarın, kendisine kalın organlarla bağladığı yargısı kadınlar aleyhine daha çok mesai yapacağını söylemiş oldu. Belli ki iktidarın baskı ve korku aracı haline getirdiği yargısı, kadınlara ilişkin iktidarın politik yaklaşımından bağımsız çalışmıyor.

8 Mart'ın tarihi kökleri

Buse Vurdu

8 Mart'ın tarihi, gerek geçmişte gerek günümüzde tartışma konusu olageldi. Popüler anlatı, 8 Mart'ın tarihini, New York'ta 40 bin tekstil işçisi kadın tarafından gerçekleştirildiği iddia edilen greve bağlamaktadır. 8 Mart 1857'de New York'ta kadın işçilerin büyük bir grev düzenlediği ve polislin saldırısıyla fabrikaya kilitlenen işçilerin çıkan yangında öldüğü iddiası, kimi araştırmacılara göre 20. yüzyılın ortalarından itibaren popülerleşen ancak tarihsel olarak doğrulanmayan bir anlatıdır.

Lilian Kandel ve Françoise Picq, "La Revue d'en face" adlı Fransız feminist dergisinin 1982'de yayımlanan 12'inci sayısında 1857'deki söz konusu grevi bir mit olarak tanımlamakta ve ilk kez 5 Mart 1955 tarihinde Fransız "L'Humanité-Dimanche" gazetesinde yer alan bir habere dayanarak kabul görmeye başladığını ifade etmektedir. 1857 yılının Mart ayında yayımlanan Amerikan gazete-

lerinde, Amerikan işçi hareketi ve kadın hareketi tarihçelerinde söz konusu olaya dair herhangi bir atıf bulunmamaktadır. 40 bin kadın işçinin katıldığı iddia edilen böylesi büyük bir grevin ve katliamın basına ya da tarihçelere yansımaları bekleniyor.

Araştırmacı Renée Coté de, 1984'te yayımlanan çalışmasında aynı noktaya dikkat çekiyor. Coté'ye göre, 19. yüzyılın sonlarından 1908'e kadar geçen dönemde Amerika'da işçilere yönelik baskılar ve bunun karşısında grev ve direnişler vardı; ancak bu olayların hiçbirini Kadınlar Günü'nün ortaya çıkmasına neden olduğu düşünülen New York'taki kadın işçilerin ölümüyle ilgili değildi. Coté'nin araştırmasından çıkardığı sonuç, 1857'de veya 1908'de böyle bir grev olmadığı, ancak Amerikan kadın işçiler arasında grev ve direnişlerle süregelen bir hareketliliğin olduğudur.

Temma Kaplan, 1985'te yayımlanan "On the Socialist Origins Of International Women's Day /Dünya Kadınlar Günü-

nün Sosyalist Kökenleri" makalesinde ilk Kadın Günü'nün 8 Mart 1908'de New York'ta kutlandığını ifade eder ancak bu gün ulusal bir Kadın Günü'dür: "1908 yılında Amerika'daki Sosyalist Parti, Ulusal Kadın Komitesi'nden oy hakkı için gösteri düzenlemesini istemişti. Bunun için New York City Sosyal Demokrat Kadın Toplu-luğu, 8 Mart 1908'de oy kullanımı üzerine kalabalık bir miting düzenledi. Bundan sonra 1909 yılının 23 Şubatı'nda New York'ta 'Ulusal Kadın Günü' ilan edildi, şubat ayının son pazar günü 'Kadın Günü' olarak kutlanmaya başlandı."

Renée Coté'nin kitabında ilk Kadın Günü, aylık gazete "The Socialist Woman"dan referansla 3 Mayıs 1908'de Şikago'da düzenlenmiş olarak görüme de Coté, Kaplan'a yazdığı mektupta, mart ayındaki New York Kadın Günü'nün editoryal bir hata nedeniyle kitabında yer almadığını ifade eder. Şikago'da aynı yılın Mayıs ayında gerçekleşen törene dair ise şu ifadeler yer alır: "Tören, 'kadınların ekonomik ve politik eşitlik taleplerini destekleyen' 1500 kadının katılımıyla Garrick Tiyatrosu'nda düzenlendi. Bu gün, kadınların sömürülmesini ve ezilmesini kınayan, ancak esas

olarak kadınların oy hakkını savunan kadın işçilerin davalarına adandı." Yani anlaşılacağı üzere kadınların ekonomik ve politik eşitlik talepleriyle yan yana geldiği, birbirini izleyen eylem ve etkinlikler söz konusu olsa da uluslararası bir kadınlar günü fikrine henüz erişilmemiştir.

Kandel ve Picq'e göre, 8 Mart'ın tarihi açısından tartışmasız iki önemli an mevcuttur: 1909'dan itibaren Amerika'da her yıl Şubat ayının son pazar gününü eşit medeni haklar için ulusal bir gün olarak kutlamaya karar veren Amerikalı sosyalist kadınların inisiyatifi ve 26-27 Ağustos 1910'da Kopenhag'da toplanan İkinci Enternasyonal Sosyalist Kadınlar Konferansı'nda Clara Zetkin'in girişimiyle Enternasyonal'in sonraki kongresi tarafından da onaylanarak her yıl bir uluslararası kadınlar günü kutlanması kararının alınması.

İkinci enternasyonal sosyalist kadınlar konferansı

İkinci Enternasyonal Sosyalist Kadınlar

Konferansı da dönemin koşullarına uygun olarak oy hakkı mücadelesine odaklanmaktadır. Ancak oy hakkının nasıl, kim için ve kimlerle kazanılacağı tartışması, konferansın esas gündemidir. Aynı yıllar feminist kadın hareketinin de uluslararası buluşmalarına sahne olmaktadır. Örneğin 1909 yılında Londra'da toplanan "Uluslararası Kadın Oy Hakkı İttifakı Kongresi", İkinci Enternasyonal Sosyalist Kadınlar Konferansı'nda ciddi biçimde eleştirilmiştir. Oy hakkının kazanılması için burjuva feministlerle ittifak ve sınırlı oy hakkından yola çıkarak kadınlara parça parça oy hakkı kazanılması görüşleri konferansta mahkûm edilmiş ve oy hakkı mücadelesinin sosyalist partilerle ittifak halinde kazanılabileceği vurgulanmıştır: "Tüm ülkelerin Sosyalist Kadın Hareketi, kadınlar için sınırlı oy hakkını, kadın cinsiyetinin siyasi eşitliği ilkesinin tahrip edilmesi ve bu ilkeye hakaret edilmesi olarak reddeder. Bu ilkenin tek somut ifadesi için mücadele eder: Tüm yetişkinlere açık olan ve mülkiyet, vergi ödeme, eğitim derecesi veya işçi sınıfının üyelerini bu haktan yararlanmaktan alıkoyan herhangi bir başka yeterlilik koşuluna bağlı olmayan genel/evrensel kadın oy hakkı.

Mücadelelerine burjuva Kadın Hakları Savunucuları ile ittifak halinde değil, Sosyalist Partiler ile ittifak halinde devam ederler ve bunlar, ilkesel ve pratik açıdan oy hakkının tam demokratikleştirilmesi için en önemli taleplerden biri olarak kadın oy hakkı için mücadele ederler." Konferans, oy hakkı için mücadeleyi yalnızca sosyalist kadınlarla sınırlamamıştır. Tüm ülkelerdeki sosyalist partilerin "kadın cinsinin siyasi kurtuluşunun proleter sınıf mücadelesi açısından önemini göz önünde bulunduran" bir perspektifin, "proletaryanın sınıf bilinçli siyasi ve sendikal örgütlenmeleriyle yarattığı bir mirastır bu. "Kadınların siyasi haklarını ilerletmek için, tüm ülkelerin sosyalist kadınlarının, emekçi kitleler arasında yarımda adı geçen ilkelere göre yorulmuş bilmeden ajitasyon yapmaları; kadın cinsinin siyasi kurtuluşunun toplumsal gerekliliği ve önemi hakkında söylemler ve edebiyatla onları aydınlatmaları ve bu nedenle her türlü fırsatı değerlendir-meleri" görevleri olarak belirlenmiştir.

Bu hakkın kazanılması kapsamında, tıpkı 1 Mayıs'a benzer şekilde, uluslararası ortak bir eylem günü fikri de söz konusu konferansta önerilmiştir. Alınan karara göre: "Tüm uluslardan sosyalist kadınlar, ülkelerindeki proletaryanın sınıf bilinçli siyasi ve sendikal örgütlenmeleriyle fikir birliği içinde, ilk sırada kadınların oy hakkı propagandasını

teşvik etmesi gereken, özel bir Kadınlar Günü örgütlemelidir. Kadınlar Günü uluslararası bir karaktere sahip olmalı ve özenle hazırlanmalıdır."

İşte 8 Mart'ın kökeni, bu

mirastır.

Aynı yıllardaki uluslararası buluşmalarında kadınlara sınırlı oy hakkını savunan feminist örgütlenmeler değil, kadınların oy hakkı mücadelesini "sosyalist anlayış gereğince bir bütün olarak kadın sorunu ile bağlantılı" gören ve "kadın cinsinin siyasi kurtuluşunun proleter sınıf mücadelesi açısından önemini göz önünde bulunduran" bir perspektifin, "proletaryanın sınıf bilinçli siyasi ve sendikal örgütlenmeleriyle yarattığı bir mirastır bu. "Kadınların siyasi haklarını ilerletmek için, tüm ülkelerin sosyalist kadınlarının, emekçi kitleler arasında yarımda adı geçen ilkelere göre yorulmuş bilmeden ajitasyon yapmaları; kadın cinsinin siyasi kurtuluşunun toplumsal gerekliliği ve önemi hakkında söylemler ve edebiyatla onları aydınlatmaları ve bu nedenle her türlü fırsatı değerlendirmeleri" görevleri olarak belirlenmiştir.

Oy hakkından ekmek ve barışa, oradan şubat devrimine...

Uluslararası Kadınlar Günü'nü 18-19 Mart 1911'de, ilk kutlayan Alman Sosyal Demokrat Partisi'ydi. Bu tarih rastgele seçilmemişti; uzun zamandır Alman sosyal demokrasisi bu tarihte iki önemli

olayı anıyordu: 1848 Devrimi ve Paris Komünü. 1911 yılından önce de her yıl Mart ayında Uluslararası sosyalist kadın hareketinin Clara Zetkin yönetiminde çıkan yayın organı "Gleichheit" (Eşitlik) dergisi, işçi emekçi kadınları gösterilere katılmaya çağırıyordu. 1911 yılında ilk kez kutlanan Uluslararası Kadınlar Günü, özellikle Almanya ve Avusturya'da büyük ilgi gördü. On binlerce kadın bu gösteri ve yürüyüşlerin bir parçası oldu. Clara Zetkin, "Gleichheit"ın başyazısında gerçekleştirilen ilk uluslararası kadınlar gününü haklı bir gururla "tarihte bugüne dek kadın cinsinin özgürleşme hareketinin kaydettiği en muazzam gövde gösterisi" olarak niteledi. Sonraki yıllarda da Uluslararası Kadın Günü artan oran ve yaygınlıkta kutlandı.

İlerleyen süreç, Birinci Dünya Savaşı'nın işçi hareketi içinde yarattığı bölünmenin bir uzantısı olarak sosyal demokrat kadın hareketi içinde de bölümlere yol açtı. Savaş esnasında dağılan İkinci Enternasyonal'deki partilerin birçoğu gibi sosyal demokrat kadınların önemli bir kısmı da kendi devletlerinin politikalarına yedeklendiler. Bu süreçte toplanmaya çalışan Üçüncü Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı ertelenmek durumunda kaldı. Tüm engellemelere ve savaş koşullarına rağmen 1915'te Bern'de toplanan konferansta, şovenizm ve milliyetçilikle mücadele konusunda sert tartışmalar yaşandı.

1917 Petrograd

Alman ve Fransız partilerinden kadınlar bu konferansa, savaş süresince kendi hükümetlerini destekleyen partilerinin resmi politikalarına rağmen katıldılar. Konferansta, kadınların ve çocukların savaştan gördüğü zararlara dikkat çekilirken savaşın sorumlusu olarak kapitalist emperyalist sistem işaret edildi. Kadınların anavatan savunusu adı altında kendi burjuva hükümetleri için uluslararası bir barış hareketinin önemi vurgulandı. Konferans kararları ideolojik yalpalamalar gösterse de konferansın gerçekleşmesi ve savaştan ülkelerde illegal olarak yayılan konferans manifestosu güçlü bir etki bıraktı.

Bu yıllarda Rusya'da gelişen işçi hareketi, Uluslararası Kadınlar Günü'nün dünyanın tüm ülkelerinde aynı günde kutlanması için bir tuğla daha döşemiş oldu. 8 Mart 1917'de, Rusya'da Petrograd (bugünkü St. Petersburg) kentinde kadın işçilerin başlattığı grev, Şubat Devrimi'nin fitilini ateşleyen olaylardan biri oldu. Kadın işçiler, Birinci Dünya Savaşı'nın getirdiği kıtlık ve zorlu çalışma koşullarına karşı sokağa döküldüler. "Ekmek ve Barış" sloganlarıyla başlayan gösteriler kısa sürede büyüdü. Gitgide büyüyen işçi kütlesi ve askerlerin katılımıyla, Çar'ın tüm bastırma girişimlerine rağmen, ayaklanma devam etti. Bir haftanın sonunda Çar tahttan çekilmek zorunda kaldı.

Bu olaydan bir yıl sonra, savaşın son yılında, 8 Mart 1918'de, Avusturyalı kadınlar Uluslararası Kadınlar Günü'nü kutladı. Üç bin kadın, gösteri yasağına rağmen parlamento ve Adalet Sarayı'nın önünden geçerek yürüdü. 8 Mart'ın tüm dünyada ortak bir tarihte kutlanması kararı ise, yansımaları Üçüncü Enternasyonal'in ilke ve taktiklerinde bulan komünist kadın hareketinin, Haziran 1921'deki Moskova İkinci Uluslararası Komünist Kadınlar Konferansı'nda alındı. Bu toplantıda, Bulgar delegasyonunun önerisiyle 8 Mart'ın

uluslararası komünist kadın hareketi için bir mücadele günü olarak kabul edilmesi kararlaştırıldı. Clara Zetkin'in de belirttiği gibi, bu tarih 1917'de Petrograd'daki kadın işçilerin başlattığı grevin anısına seçildi. Temmuz 1921'de Moskova'da kurulan Kızıl Sendikalar Enternasyonalide de bu karar benimseyerek her yıl 8 Mart Uluslararası Kadınlar Günü çağrılarında bulundu. Kararın ardından, 1922'den itibaren birçok ülkede 8 Mart mitingleri ve etkinliklerle kutlanmaya başlandı. Kökenine ilişkin tartışmalar devam edecek görünse de 8 Mart tartışmasız olarak kadın işçi emekçilerin ekonomik ve politik hak mücadelesinden doğmuştur ve üzerinden kazanması mümkün olmayan "sınıf mücadelesi" damgası taşır. Geçmişten bugüne işçi ve emekçi kadınların tüm mücadele talep ve deneyimlerini kristalize eden, güncel olarak da en yakıcı talebini mücadele bayrağının en tepesine diken mücadele ve dayanışma günüdür.

Kaynaklar:

Côté, R. (1984). *La Journée internationale des femmes, ou, Les vrais faits et les vraies dates des mystérieuses origines du 8 mars jusqu'ici embrouillées, truquées, oubliées: La clef des énigmes, la vérité historique. Editions du Remue-ménage.*

Geridönmez, O. (2021, March 1). *8 Mart: Her tarih'in bir tarihi vardır! Ekmek ve Güll.* <https://ekmekvegul.net/dergi/8-mart-her-tarihin-bir-tarihi-vardir>

Kandel, L., & Picq, F. (1982). *Le mythe des origines, à propos de la journée internationale des femmes. La Revue d'en face, 12, 67-80.*

Kaplan, T. (1985). *On the socialist origins of International Women's Day. Feminist Studies, 11(1), 163-171.* <https://doi.org/10.2307/3180144> (If available)

Zetkin, C. (1921). *Speech at the Second International Conference of Communist Women, June 9-15, 1921. Communist International.* <https://library.fes.de/zweiint/f20.pdf>

Birinci Uluslararası Sosyalist Kadın Konferansında Rosa Luxemburg konuşma yapıyor

Grev, direniş ve dayanışma:

Barutçu Tekstil işçilerinin mücadelesi

Barutçu Tekstil işçisi kadınların grevinde öğrendi Emel mücadeleyi, dayanışmayı, kendini var etmeyi... Şimdi ise tüm işçi kadınlara sesleniyor: 'Örgütlü olduğumuzda her şeyi başarabiliriz.'

Funda Eylem Sancarbarlaz
Bursa

Bursa'nın sanayi bölgelerinden birinde, 2022 yılında Barutçu Tekstil fabrikasının önünde kadın işçilerin sesi yankılanıyordu. Ücretlerini, haklarını ve insanca çalışma koşullarını talep eden kadınlar greve çıkmıştı. Kimi yıllardır aynı fabrikada çalışan, kimi daha yeni işe girmiş olan bu kadınları ortaklaştıran şey, emeklerinin karşılığını alamamanın, haksızlığa uğramanın getirdiği öfke ve dayanışmanın gücünü hissetmenin verdiği kararlılıktı.

Grev sürecine katılan işçi kadınlardan biriyle, mücadeleye nasıl dahil olduklarını, örgütlü mücadelenin hayatlarında nasıl bir dönüşüm yarattığını ve sonrasında neler yaptıklarını konuştuk. Onların sesi, sadece kendi hakları için değil; aynı zamanda tüm kadın işçiler için bir çağrı niteliğinde.

Fotoğraf: Evrensel

'İşçi kadınlar korkularını aşmalı'

Emel, elde edilen ekonomik kazanımların kalıcı olabilmesi için mücadelenin politik bir zemine oturtulması gerektiğini söylüyor: "Sınıfın örgütlü gücünü, sınıf adına politika geliştiren bir siyasi partiyle birleştirmek gerekiyor."

Son olarak, Antep işçilerinin mücadelesine dikkat çekiyor: "Antep işçisi, yıllardır örgütsüz olmasına rağmen fabrikalar arasında kolektif hareket

edebilme kabiliyetine sahip. Örgütlü işçi hareketini politikleştirmek, sınıf mücadelesini büyütmek için çok önemli."

Emel'in sözleri, sadece Barutçu Tekstil işçileri için değil, tüm işçi kadınlar için bir çağrı niteliğinde: "İşçi kadınlar korkularını aşmalı, bir araya gelmeli ve mücadeleye sahip çıkmalı. Asıl emekçi kadınların bizler olduğumuzu göstermek için fabrikalarda,

'Üreten biziz, değiştirecek olan da biziz'

Emel, grevin ona kazandırdıklarını şu sözlerle anlatıyor: "Üretenler ve artı değer yaratanlar biziz. Gücümüzü bir araya getirdiğimizde çalışma koşullarımızı; ekonomik ve bireysel anlamda şartları değiştirebildiğimizi gördük. Bu direnişte örgütlü hareket etmenin işçilere büyük kazanımlar

sağladığını öğrendim."

Grev sadece fabrikadaki haklarını kazanma mücadelesi değil, aynı zamanda işçi kadınların toplumdaki yerini de sorguladıkları bir süreç olmuştu. Emel, bu mücadelenin kendisi için bir zorunluluk haline geldiğini vurguluyor: "İşçiler, kendilerine dayatılanları kabul etmek yerine, şartları kendi lehlerine çevirebilmek için örgütlenmeli ve bu mücadeleyi kalıcı hale getirme-

li. Mücadele devam ettikçe kazanımlar da kalıcı olur."

Grev sonrası sendikada örgütlenme uzmanı olarak görev alan Emel, işçi kahvelelerinde ve sanayi bölgelerinde deneyimlerini paylaşarak diğer işçileri örgütlü mücadeleye çağırdı: "Bana verilen bu görevi, yaşadıklarımı anlatarak ve işçileri bilinçlendirerek yerine getiriyorum."

Kendini var etmenin yolu

Mücadelenin işçi kadınlar için sadece ekonomik değil, toplumsal anlamda da büyük bir değişim yarattığını anlatıyor Emel: "Kimliksel, bedensel ve düşünsel açıdan büyük bir aydınlanma yaşadım. Kadınların da eşit yurttaş olduğunu, toplumda bir birey olarak var olması gerektiğini öğrendim. İş yerinde erkeklerle aynı işi yapıyoruz ama aldığımız ücretler eşit değil. Kadınların işletmede kendilerini var edebilmesinin yolu, örgütlü mücadeleden geçiyor."

Ancak işçi kadınlar, bu süreçte sadece patronlara değil, çevresel baskılara da direnmek zorunda kalıyor. Emel, bu baskıları şöyle anlatıyor: "Sen kadınsın, patron ve vekillere karşı nasıl direnebilirsin?", 'Senin direniş çadırlarında ne işin var?', 'Kadın başına tacize ve takibe uğrayabilirsin' diyenler oldu. Ama ben üretenin biz olduğumuzu, emeğimizi sömüren sisteme karşı ancak örgütlü mücadeleyle kazanım elde edebileceğimizi anlatarak bu söylemlerin karşısında durdum. Direnişimiz kazanımla sonuçlanınca onlar da anladı: Örgütlü olduğumuzda her şeyi başarabiliriz."

Talebimiz net: Eşit işe eşit ücret!

Genç bir metal işçisi kadın
Tuzla/İSTANBUL

Küçük yaştan beri çeşitli iş yerlerinde çalıştım. Bu ülke de okumak pek kolay değil, ya ailene yük olup okuyacaksın ya da okumayıp patronların dilediği gibi işçi olacaksın.

Ben hayatının başında, 19 yaşında kendi ayaklarının üstünde duran bir kadın işçiyim. Hepimiz biliyoruz bu ülkede kadın olmak zor. Kadın olarak daha çok mücadele etmen gerekiyor. Hem çalışırken hem evde hem okulda, kısaca hayatın her alanında... Ben de 8 Mart'a giderken genç bir kadın işçi olarak fabrikada yaşadıklarımızdan bahsetmek istiyorum.

Bizim fabrikada kadın erkek eşitliği

yok. Hâlâ işçi kadınların aldığı maaş yan gelir olarak hesaplanıyor ve bunun için erkek işçilerden daha az ücret veriliyor. Bundan dolayı kadın işçiler ek iş aramak zorunda kalıyor. Asgari ücrete zam geldi ama çok az geldi. Patronlar sermayeye sermaye katarken biz işçilerin ek zamlarını bile vermediler. Ocak ayını kuru asgari ücretle geçirdik. Kimi kadın işçiler ek iş yaparken kimisi fabrikada mesai yapabilmek için müdürle konuştu. Müdür mesai yapmalarını kabul etti. İşin kötü yanı kadınlar bir ay boyunca mesai yaptığı halde ay sonu gelince sadece bir kuru maaş aldılar. Biraz kötü bir durum oldu. Biz işçiler ne yapsak da aynı maaşı alıyoruz.

Mesai yaptığımız halde mesailerin verilmemesine mi yanalım, ek zam için konuşmalarına mı? Bizleri görün artık. Kadın işçilerin maaşları ek gelir değil. Kadınların hepsi ev geçindiremiyor ama kimse bunun farkında değil. Biz işçilere insanca yaşanacak ücret verilsin istiyoruz. İşçi kadınlar çocuklarıyla vakit geçirmek için uykusundan mahrum kalsın. Aynı işi yapıyorsak aynı ücreti de almamız. 8 Mart'ta eşit işe eşit ücret talebimizi daha güçlü bir şekilde söylemeliyiz.

Görsel: Freepik

Başpınar işçisi deneyimlerini heybesine aldı

Başpınar'da direnişe çıkan işçi, diğer fabrikadaki işçinin direnişini düşündü. Fabrikaya girmek zorunda kalan mücadeleyi içeride sürdürme, işten atılan ise sendikayı yeni girdiği iş yerinde örgütlenme kararı aldı.

Miray Kara
Antep

“Ben de senin gibi hasta olabiliyorum, gündelik sorunlarım oluyor. Kendileri çıkıp gidebiliyorlar, bize gelince ‘Kanat getir’. Ölüyorum diyorsun, onun bile raporunu istiyorlar. Ayakta duramıyorum diyorum, diyorlar ki yalan söylüyorsun”

Çelikaşlan Tekstil’de çalışan bir kadın işçi, direniş alanında kurdukları çadırın içinde böyle anlatıyordu fabrikadaki koşulları. Başpınar Organize Sanayi Bölgesi’nde kadın işçi sayısı oldukça az. Çalışanlar da yoğunluklu olarak gıda sektöründe çalışıyor. Fabrikalarda kadınların çalışırken yaşadıkları, genel olarak yukarıda anlatılanlardan hiç farklı değil. Düşük ücretle çalışmak sanki Allah’ın emri; ne de olsa Çelikaşlan’a zenginliği ni Allah vermiş(!) Baskılar, tacizler, hak gaspları ise çok yaygın. İzin almak için kırk

takla atan kadın işçilere mola hakkı bile çok görülüyor. Kadın işçiler tam da bu sebeplerle iş bıraktı. Tıpkı Başpınar’da direnişe çıkan binlerce işçi gibi onlar da “insanca yaşayabilmek” ve “insan gibi muamele görmek” için... Fabrikadaki feodal ilişkiler, fabrika yönetiminin aileler üzerinden sürdürdüğü ikna çalışmaları ise bu süreçte kadın işçileri bir adım olsun geriye düşürmedi.

OVP sermayeye cenneti, emekçilere sefaleti yaşıyor

Düşük ücretler, kötü ve güvençsiz çalışma koşulları işçi ve emekçilerin uzun yıllardır mücadele ettiği bir gerçeği haline geldi. Özellikle son dönemlerde uygulanan ekonomi politikaları ve Erdoğan-Şimşek ekonomi programı, sermayeye cenneti; işçi ve emekçilere de sefaleti yaşatmaya söz vericesine işlemeye devam ediyor. Ev kiralari yüzde 109, eğitim-gıda gibi temel harcamalar yüzde 80 zamlanmışken asgari ücret zammı yüzde 30 olarak belirlendi.

Şubat ayının gelmesiyle birlikte de ücret zamları peş peşe açıklandı. Henüz zam açıklamayan fabrikalar da vardı, hâlâ var. Patronların bir kısmı “Biraz sabredin, martta açıklayacağız” diyerek ücret zammını ertelemiş, Başpınar’da başlayacak direnişlerin birleşmesine engel olabilmek için bu yöntemi denemişlerdi.

Birleşik mücadelenin ateşini birlikte yaktık

Başpınar’da 20’yi aşkın fab-

rikada işçiler; soğuk, kar, çamur demeden iş bırakarak eylem gerçekleştirdi. Ancak bu eylemlerin önceki yıllara nazaran farklılık gösterdiğini; çeşitli toplantılar, ev buluşmaları, kurultay ile bir araya gelen işçilerin şubat ayına daha hazırlıklı girdiğini söylemek mümkün. Birleşik mücadelenin işçiler arasında daha sık vurgulandığı şu dönemde farklı fabrikalarda iş bırakan işçilerin dayanışması, birbirlerini ziyaret etmesi, başka direniş çadırında yakılacak odunu düşünmesi de buna örnek verilebilir. Sınıf içinde artan dayanışma ve birleşik mücadeledeki bu emekleme, direnişlerin kentten de gündemi haline gelmesine yol açtı. Emek ve demokrasiden yana güçlerin direniş alanlarını ziyaret etmesi, aynı mahallede oturan işçi eşlerinin birbirini ziyaret etmesi, direnişe nasıl katkıda bulunabileceklerini tartışması, önceki direnişlerdeki işçi eşlerinin “Biz de zamanında aynısını yaşadık, bir kap yemek de bizden olsun” diyerek bu dayanışmanın bir parçası haline gelmesi direniş alanlarında önemli bir moral kaynağı yarattı.

Sermaye, vali, kolluk kuvveti harıl harıl çalıştı

Eylemlerin yayılacağına gören patronlar ve valilik şehirde OHAL kararı olarak 15 gün eylem ve etkinlik yasağı getirdi. Aynı günün sabahı patronların talimatıyla BİRTEK-SEN Genel Başkanı Mehmet Türkmen gözaltına alındı. Yasağın açıklandığı gece çadırları sökülen işçiler ise bütün engellemelere, yasaklara rağmen insanca yaşanacak bir ücret talebi için meydanda yerini aldı. Yiğil kolluk kuvveti ve abluka ise işçilere engel olamadı. Kadın işçiler ise her ne kadar orada olmak isteseler de yaşadıkları aile baskısı orada bulunmalarına engel oldu.

Yasaktan iki gün sonra BİRTEK-SEN Genel Başkanı Mehmet Türkmen, sendikal

faaliyetleri sebebiyle yeniden gözaltına alındı, patronların talimatıyla tutuklandı. Valilik, yasak sonrası yaptığı açıklamalarda “Fabrikalarda anlaşma sağlandı” dedi, oysa ki işçiler zor yoluyla çalışmaya zorlandı. İşbaşı yapmayan fabrikalarda ise işçilere kodlarla işten çıkarıldıkları söylendi. Sonrasında patronlar geri adım attı ve işçilerin bir kısmını işe alırken kalanların ise tazminatlarını vermek zorunda kaldı. Bunu da işçilerin örgütlü mücadelesi değil de kendileri sayesinde olmuş gibi gösterdiler.

Antep işçisi gerçeklerle tanıştı

Tüm baskılara rağmen Yalçın Kardeşler ve Has Çuval’da direniş devam ediyor. Sermayenin baskıları kimi direnişlerin kırılmasına sebep olsa da bu bizi şaşırtmasın. Antep işçisi yaşadıklarından öğrendi: “İnsanca yaşayacak bir ücret ve insanca muamele” gibi temel bir talebi dillendirirken sermaye ve iktidarın nasıl da kol kola girdiğini, işçiye açlık ve sefaletten başka bir şey yakıştırmadıklarını gördü. Bir yevmiyesinin peşinde koşan işçileri hor görüp işçinin bir yevmiyesinde gözü olanları ve onun arkasında duranları tanıdı.

Artık tanımanın yetmediğini işçiler de biliyor. Şubat süreci, Antep işçisinin mücadelesi bakımından pek çok şey biriktirdi. Ama bunun en önemli sonucu, işçilerin bu süreçten sendikal örgütlenmenin, Başpınar’da birleşik mücadelenin nasıl büyüyeceğini tartışmasıdır. İçeri girenlerin/girmek zorunda kalanların “Sendikamızı içeride büyüteceğiz”, işten atılanların “Başka fabrikaya girer orada sendikayı örgütleriz” demeleri de bunu bir göstergesidir. Başpınar işçisi, dünyüyle ve bugünüyle öğrendiklerini heybesine aldı, sonuçlar çıkararak mücadele etmeyi sürdürecektir.

Beton işçisi anlatıyor:

Kolonları diken biz, övünen ise devlet

'Belki baş ağrısı şikayeti ile gittiği Şehir Hastanesinde ayakta sırasını beklerken kendi ürettiği kolona sırtını yaslıyor.'

Seren Elataş
Adana

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın en övünerek anlattığı şeyler çok şeritli duble yolları, köprüleri ve Şehir Hastanelerini nasıl yaptıkları. Tabi bunlar sanki devletin kendi eliyle yapılmış gibi anlatılsa da işin özü bu yapıların toplum yararına değil; yandaş sermaye yararına yapılmış olmasıdır. Bunlardan birini ele alacak olursak, Rönesans A.Ş., başta Adana Şehir Hastanesi olmak üzere bir dizi yapının ihalesini aldı. Bu yapılar yapılırken Adana Çimento'dan çimento, İskenderun OS-B'de bulunan Ekinciler Demir Çelik'ten demir, Adana'da bulunan çeşitli kum ocaklarından gelen kum ile Adana'daki Kambeton Fabrikasında betonarme yapılar oluşturuluyor. Ekinciler'de çalışan işçi de Adana Şehir Hastanesine gidiyor, Kambeton'da çalışan işçi de... Gittikleri zaman gördükleri manzara ise devasa büyüklükteki hastane. Kentin ve bölgenin hastaları ile dolu hastanenin kolonunu Kambeton işçisi üretirken kolonun içindeki demir donatıyı ise Ekinciler demir çelik işçisi üretti. Yani Erdoğan'ın övünerek "yaptık" dediği Şehir Hastanesinde on binlerce işçinin emeği var oldu.

Kadınlar mala çekiyor, vinç kullanıp halat sürüyorlar

Kambeton Fabrikasında daha önce sadece erkek işçiler çalışırken yaz aylarından bu yana kadın işçilerde çalışmaya başladı. Yasemin de Kambeton'da çalışan kadın işçilerden biri. 46 yaşında olan Yasemin evli ve iki çocuk annesi. Eşi işe gittiği sırada servisin tümsekten geçerken zıplaması sonucu beli kırılmış. Bu yüzden çalışmıyor. Çocuklarından büyük olan üniversiteden geçtiğimiz dönem mezun olmuş. Oğlunun Teknoloji Tasarım öğretmeni olarak ücretli öğretmenlik yaptığını, kazandığı paranın asgari ücretin yarısı kadar etmediğini söyleyen Yasemin, oğlunun akşamları eve gelip internetten video izleyerek KPSS'ye hazırlanmış olduğunu söylüyor. Küçük oğlu ise tıp öğrencisi. Yasemin tek gayesinin bir an

Görsel: Canva Pro

önce oğlunun mezun olması olduğunu belirtiyor. Evin geçimini asgari ücret düzeyinde kazandığı para ile geçindirmeye çalışan Yasemin, kaldığı mesailerin parasını da oğluna gönderiyor.

'Beton numuneleri kaldırmak çok zor'

Yasemin'in bulunduğu iş yeri, çoğu erkek işçinin bir iki hafta çalışıp çıktığı bir yer. Çalışma şartları çok zor ve ağır. Ücretler, asgari ücretin iki bin lira üstünde.

Yasemin'in iş yerinde yapmakta en çok zorlandığı işlerden biri, beton numunelerini kaldırmak. Çok ağır olduğu için yerinden kaldıramadığını anlatıyor.

Yasemin'in ilk çalışma hayatı burada başlamıyor. Daha önce otelde ve tekstil atölyesinde çalıştığını söylüyor. Fabrika ortamının oralardan daha iyi olduğunu belirten Yasemin, ne açıdan iyi olduğunu sordumuzda ise öğlen yemeği, servis ve bir saat fazla çalışsa bile ekstra mesai yazılmasının iyi olduğunu ifade ediyor. Öncesinde çocuklarının küçük olmasından dolayı, fabrikalarda da vardiya sistemi olduğu için çalışmadığını söylüyor. Şimdi bir hafta gündüz, bir hafta gece vardiya-

sında 9 ile 11 saat çalışıyor. Geri kalan zamanda ise ev işleri uğraşıp 5-6 saat uyumakla geçiyor vaktini.

Neden bizi demir şişle uğraştırdılar?

İşe gittiğinde, o gün döküm olacak yapıların numune kalıplarını hazırladıktan sonra döküm sırası geldikçe gidip numunelerini aldığını belirtiyor. "İki ay öncesine kadar numune aldığımız kalıbın içinde betonun iyice oturması ile demir şişle 25 kez betonla şişleme işlemi yapıyorduk. Bunu bazen üç, bazen iki sefer yaptığımız oluyordu. O işlemi yaparken kollarım çok fazla acıyordu. Şimdi şarjlı vibre makinesi almışlar, onunla işimiz çok kolaylaştı. Madem böyle bir şey vardı, bu zamana kadar bizi neden demir şişle uğraştırdılar? Almalarının sebebi ise üretimde yoğun bir biçimde artış olacağı için işin hızlanması" diyor. Aldıkları numuneler kurduktan sonra kırım yaparak kurtarma testi yaptığını belirten Yasemin test için bilgisayarla işleme yaptığını söylüyor. Daha önce hiç bilgisayar kullanmadığını ve bilgisayar kullanmayı bu işe girince öğrendiğini belirten Yasemin, "Yaptığımız işlerin sonucunda rapor

hazırladığından hata yapılmaması için sürekli uyarıyorlar. Bazen hata yaptığımda "Yine yanlış mı yaptın?" dedikleri zaman üzerimde baskı oluyor. Strese giriyorum ve elim ayağım birbirine dolaşarak bildiğim işi de unutmuş oluyorum" diyor.

Ürettiği ona ait değil...

Yasemin'in ürettiği ile ilişkisi ise kapitalizmde en başından itibaren çarpık gelişmekte. Yasemin henüz etkinliği bile sahiplenemiyor ve onu kendine yabancı görüyorken üretimin sonu olan ürün, aslında Yasemin'in hayatından bir parça olmasına rağmen ona ait değil. Başkasına ait olan ama aslında kendisinin güç verdiği ürün şimdi onun karşısında, ondan bağımsız gibi görünen bir dünyaya güç veriyor.

Yasemin geçtiği köprülerin kirişini, gittiği hastanelerin kolonunu üretirken ürün fabrikadan çıktıktan sonra onunla bir bağı olmadan yaşamını sürmeye devam ediyor. Belki baş ağrısı şikayeti ile gittiği Şehir Hastanesinde ayakta sırasını beklerken kendi ürettiği kolona sırtını yaslıyor. Ya da bir yere gezmeye giderken üstünden geçtiği köprüünün kirişindeki betona kendi terinin karıştığını bilmeden üstünden geçiyor.

Köleliğe hayır, insanca yaşama evet!

Metal işçisi Serap
Tuzla/İstanbul

25 yaşında genç bir işçi kadını. 25 bin lira maaş alıyorum. Evleneceğim fakat istediğim düğünü yapamıyorum. Bu maaşa hem ev geçindirmeye hem de düğün yapmaya çalışıyorum. Borçlarımız hiç bitmiyor. Kuru bir asgari ücret nedeniyle bu haldeyiz. İnsan gibi yaşam süremiyoruz. Düğün salonu soruyoruz, sadece salona 70, 80, 90 bin lira gibi fiyatlar sunuyorlar. İnsanlar evlenmekten kaçınıyor, düğün masrafı ya da evlilik sonrası geçim zorluğundan korkuyor artık. Asgari ücret ocak ayında açıklanıyor, daha zamlı dedikleri üç kuruş parayı almadan her şeye zam geliyor.

Eski çağlarda kölelik vardı, sizi satın alıyorlardı. Her yerde kullanıyorlardı, onların verdiklerini yiyordunuz, onların gösterdikleri yerde uyuyordunuz. Şimdi

ise özgür bir ülkede "Maaş veriyoruz" diyorlar fakat üç insanın yapacağı işi tek bir insana yüklüyorlar ve verdikleri de asgari ücret oluyor. Sadece karnımızı doyurabiliyoruz hiçbir yaşam fonksiyonu sağlamıyorlar bu maaşlarla. "Zam yaptık, hakkınızı verdik" diyorlar beş kuruş zam yapıyor ama kiralara bakıyoruz yüzde 300,400 zam yapılmış. Marketlere giriyorsunuz, yüzde 50,60 zam yapılmış... "Hakkınızı verdik" diyorlar hakkımızı alıyorlar. İnsanlara da kendi kurdukları iş kültürünü benimsetmişler ki herkes boynu eğmeye başlamış. İnsanlar üç kuruş maaş alıyor en azından aç kalmayalım, işsiz kalmayalım korkusuna boyun eğiyorlar.

Neden insanca bir yaşam yaşayamıyoruz? Biz hakkımızdan fazlasını istemiyoruz, sadece hakkımızı verin, insanca yaşayalım artık diyoruz! Genç bir işçi kadın olarak sizlere sesleniyorum, bir patronun cebine giren para ile bir işçinin cebine giren ücreti karşılaştırın. Biz sekiz saatin belki en fazla bir saatini kendi-

mize, geri kalan yedi saatini patronlara çalışıyoruz. İşçiler patronlardan kendi cüzdanlarına aktardıkları, işçilerin hakları

olan ücreti, insanca çalışma koşullarını ve özgürlüklerini istiyor. İnsanca yaşama evet diyorum, köleliğe hayır!

Fotoğraf: Evrensel

Sağlık sisteminin suçlusu biz değiliz!

Etlik Şehir Hastanesi'nden bir hemşire
Ankara

AKP'li Milletvekili Gökhan Sarıçam'ın devletin adım atıp iyileştirmeler yaptığını iddia ettiği, eğer varsa bir sorun sağlık emekçilerinin suçu olduğunu, "Gerekirse sağlık personelinin gırtlığına yapışın" dediği açıklamasını hasta başındayken izledik. Özellikle şehir hastanelerinde yetersiz istihdama bağlı olarak uzun saatler çalışmaya zorlanma, kamu-özel iş birliğinden doğan aksaklıklar, bitmeyen muayene kuyrukları, kısıtlı zamanda teşhisi konulamayan hastalıklar, kalitesiz ve yetersiz hasta bakım ürünleri ve takip-tedavi malzemeleri... Bunların sonucunda halkın sağlık hizmetine erişememesi bizim suçumuz değil!

İktidarın eli, yemek hakkımızı dahi kullanmaya vakit bulamadığımız hastanelerde zaten gırtlığımızdayken "Biz yaptık, bizden geçti" tavrı sağlık emekçilerini ve halkı birbirine düşman ettirdi. Sağlık hizmetlerinin her alanında çalışan emekçiler olarak canımızı dişimize takıp karşılığında değersizleştirildiğimiz bu düzende suçlu biz değiliz.

Fotoğraf: Freepik

İnsanca çalışma koşulları için 8 Mart'a!

'Kızıma iyi bir gelecek sağlamaya çalışıyorum ancak bu koşullar altında kendimizden vazgeçerek kaç saat daha çalışabiliriz?'

İşçi bir kadın
Eyüp/İstanbul

Ben 10 yıldır özel sektörde, asgari ücretle temizlik personeli olarak çalışıyorum. İş yerimiz altı katlı bir binada. İşe ilk girdiğimde üç katın temizliğinden sorumluydum ancak bugün diğer katların da faal hale gelmesiyle beş katın sorumluluğu bana verildi. Bu en az iki kişinin yapması gereken bir işken tamamını bana yükledi. Buna rağmen hâlâ asgari ücretle çalışıyorum, maaşıma çok az iyileştirme yapıldı. Zaten asgari ücrete gelen zam daha cebimize girmeden eriyor. Alım gücü giderek düşerken vergiler katlanarak artmaya devam ediyor.

Ağır gelen ekonomik koşullardan ötürü üç yıl önce ek işler yapmaya başladım. Yine farklı semtlerdeki temizlik işlerine gidiyordum. Öncesinde haftanın iki günü, mesai sonrası da çalışırken emekli olmamın ardından işlerin birini bıraktım. Arada sırada eve dışarıdan kutu katlama gibi işler alıyorum. Hem evde otururken oyalanmış oluyorum hem de küçük de olsa bir gelirim oluyor. Gönül isterdi ki emekli olduktan sonra çalışmayı bira-

Fotoğraf: Pixabay

kabileyim ancak sadece emekli maaşıyla geçinmek mümkün değil. Yakın vakitte beni bu kadar yormayacak başka bir iş bulmak istiyorum.

Kızıma iyi bir gelecek sağlamaya çalışıyorum ancak bu koşullar altında

kendimizden vazgeçerek kaç saat daha çalışabiliriz? Bu koşullarda çalışırken yalnız olmadığımı biliyorum, benim gibi çok ağır koşullarda çalışan bir sürü kadın var. Bu yüzden insanca çalışma koşulları talebiyle 8 Mart'ta alanlarda olacağım.

8 Mart'a giderken: Kazanımlarımız ve mücadelemiz

8 MART Dünya Emekçi Kadınlar Günü yaklaşırken geçtiğimiz seneden bugüne kadın işçilerin mücadelesi, grevleri, direnişleri artarak sürüyor. İnsanca yaşanabilir bir ücret, insanca çalışma koşulları ve en önemli taleplerden biri olan "insanca muamele görmek" için kadın işçiler ve emekçiler üretimden gelen güçlerini kullanarak tüm işçi sınıfının sesini Türkiye'nin dört bir yanına yayıyor. Bu 8 Mart'ta sermayenin ve onun iktidarının grev yasaklarına, zor gücüne, örgütlediği umutsuzluğa ve karanlığa karşı işçi ve emekçi kadınların biriktirdikleri kazanımları ve süren mücadeleleri hatırlayalım. Bu hatırladıklarımız, iktidarın kadınları mahkum etmeye çalıştığı sömürü, şiddet ve güvencesizliğe; "Biz ne yapabiliriz ki" diye düşünerek düşüştüğümüz her umutsuzluğa cevap olsun...

Digel Tekstil işçileri

İzmir'de Alman menşeli Digel Tekstil'de çalışan 423 işçi patronun, açtığı yüzde 30 zammı karşıya taşıyabilir bir ücret talebiyle iş bırakmıştı. İşçilerin büyük çoğunluğunun üye olduğu TEKSİF'in yetki başvurusu yapmasının ardından işten çıkarılan 7 işçi ise hâlâ sendikal hakları için direnişlerini sürdürüyor.

Sunel Tütün işçileri

İzmir'de Tek Gıda İş Sendikasının örgütlü olduğu Sunel Tütün'de düşük zam dayatmasına karşı işçiler greve çıktı. Çoğunluğu kadın, 600 işçi toplu iş sözleşmesi görüşmelerinin tıkanmasıyla grev kararı aldı. İşverenin teklifi yüzde 50 zam iken sendikadan revize edilmiş zam talebi ise yüzde 80 ve sosyal haklarda iyileştirme.

Greve çıkan tütün işçisi kadınlar, "Biz sadece hakkımız olanı istiyoruz. Teriden, sıcağından kokusundan hepsi var ama karşılığı yok", "Forkliftçi miyim, arabacı mıyım, tutucu muyum belli değil. Benden fazla iş yapmamı istiyorsa hakkımı da isterim." diyorlar. Bunca yıllık emeklerinden vazgeçmiyorlar!

Temel Conta işçileri

Kemalpaşa'da kurulu 16'sı kadın olan 22 işçinin çalıştığı Temel Conta fabrikasında işçiler patronun sendikayı TİS masasında tanımaması üzerine 10 Aralık 2024'ten bu yana grevde. Grevdeki kadınlar yıllardır emek verdikleri fabrikada asgari ücrette çalışmaya, işçi sağlığı ve iş güvenliğinin yok sayılmasına karşı insanca çalışma ve ücret talebiyle grevlerini, patronun grev kırıcılığına rağmen sürdürüyor.

Hitachi işçileri

Grid Solutions, Hitachi Energy, Schneider Elektrik ve Antaş Kriyojenik ile MESS'ten ayrılan Green Transfo fabrikalarında DİSK'e bağlı Birleşik Metal-İş üyesi 2 bin işçi, toplu iş sözleşmesi (TİS) sürecinde patronların ücretlere yüzde 40 zam dayatması üzerine grev kararı almıştı.

Grevin ilk başladığı iş yeri Hitachi'de hükümetin "milli güvenliği" gerekçe göstererek aldığı grev yasağı kararına rağmen yüzlerce işçi zam talebiyle grevlerini sürdürmüştü. Hitachi'de çalışan kadın işçilerin birçoğu ilk kez greve çıkmıştı ve ısrarlı bir şekilde grev alanındaydı. Yasakla birlikte fiili bir greve dönüşen süreç 20'inci gününde metal işçisi kadınlara kazanım getirdi.

Kaynak Tekniği işçileri

Kocaeli'de bulunan Amerikan sermayeli Kaynak Tekniği'nde (Lincoln Electric) Birleşik Metal-İş üyesi işçilerin mücadelesi yağmur, soğuk demeden sürüyor. Patronun itirazıyla zorlu bir süreç sonrası yetki alan Birleşik Metal-İş Sendikasının oturduğu ilk TİS masasında ücret ve sosyal haklara dair maddelerde anlaşma sağlanamamasıyla işçiler 31 Ocak'ta greve çıktı. Kadınların tüm işçilere de çağrısı var: "Herkes hakkını arasın, hakkının peşine düşsün."

TKİS işçileri

İstanbul Tuzla Serbest Bölgede bulunan TKİS Blinds fabrikasında çalışırken sendikaya üye olduktan sonra işten atılan kadın işçilerin başlatmış olduğu direniş sürüyor. Fabrikada çalışmaya devam eden kadınlar ise sendikal hakları için ve işten atılan arkadaşlarıyla dayanışmayı sürdürüyor. Kadınlar, zorla mesaiye bırakıldıklarını anlatırken "Çocuklarımız var gelemez" dediklerini ancak kendilerine "Çocuklarımızı da getirin" dediğini söylüyorlar. İnsanca muamele görmek isteyen kadın işçiler patronların kârı için işletilen her haksızlığa karşı mücadeleyi sürdürecekler.

Polonez işçileri

Tek Gıda-İş Sendikası'na üye olduktan sonra işten çıkarılan Polonez işçileri, 173 günlük direnişin sonunda taleplerini kabul ettirerek kazanım elde etti. Sendika üyesi oldukları için Kod-46 ile tazminatsız işten atılmaları üzerine 146 Polonez işçisi altı ay boyunca mücadele etti. Direniş sonuç verdi ve Ürdünlü işveren ile sendika temsilcisi arasında yapılan toplantıda uzlaşa sağlandı. Polonez işçileri, patronun ve patronu kollayan devletin gücüne karşı mücadeleyi kararlılıkla sürdürmenin mutluluğunu halaylarla kutladı.

Çelikaşan işçileri

AKP Gaziantep Milletvekili İrfan Çelikaşan'ın patronu olduğu Çelikaşan Tekstil'de yüzde 30 olarak verilen sefalet zammını kabul etmeyen işçiler yüzde 50 zam talebiyle iş bırakmıştı. Kadın işçiler, mola kullanmalarına izin verilmediğini, izinlerini kullanamadıklarını, insanca muamele görmek istediklerini ve yaşanabilir bir ücret için direnişte olduklarını söylüyorlar. Çelikaşan Tekstil'in bulunduğu Başpınar OSB'de iş bırakan, direnişe geçen diğer işçiler de valilik yasağıyla, BİRTEK-SEN genel başkanı Mehmet Türkmen'in tutuklanmasıyla sindirilmeye çalışılıyor ancak Başpınar'da işçilerin mücadelesi sürüyor.

HepsiJET işçileri

HepsiJET'in Esenyurt'taki deposunda dört kadın işçi, mobbing ve tacize karşı haklı iş feshi yaptı. Ancak patronlar kadınların tazminat haklarına dair "beş kuruş vermeyeceğiz" demesiyle kadınlar depo önünde hakları için direnişe başladı. Kadınlar çalışma koşullarını anlatırken pislik içinde, soğukta, ağır işler yaparak çalıştıklarını söylüyorlar. Yaşadıkları sorunların yalnızca onlara özgü olmadığı söyleyen kadınlar, "Biz işçilerin bunu durdurması gerek. Yoksa bizi ezip geçecekler", "Biz kazanırsak içeridekiler de kazanacak" diyerek anlatıyor.

Fotoğraf: HepsiJET Direnişi X hesabı

Chinatool işçileri

Fotoğraf: Birleşik Metal-İş

Patronun yüzde 20 zam dayatmasına karşı Gebze'deki Birleşik Metal-İş'in örgütlü olduğu Chinatool Otomotiv'de çoğunluğu kadınlardan oluşmak üzere işçiler greve çıkmıştı. Chinatool patronunun "Kadın işçiler bu zammı istiyor olamaz" çıkışına karşılık işçiler dört günlük grevle ücretlerine yüzde 80'lik bir zammı kazandı! Chinatool işçisi kadınlar, insanca yaşanabilir bir ücret talebi etrafında kurdukları mücadeleyi 8 Mart'a giderken de sürdürmeye devam ediyor.

Pamukkale Üniversitesi Hastanesinden işçiler

Pamukkale Üniversitesi Hastanesinde çalışan Türk-İş'e bağlı Sağlık-İş üyesi işçiler, hastane yönetiminin sözleşme masasına oturmaması üzerine eylemdeydi. Eylem öncesi rektörlük "Eylem yapmayın, randevu vereceğiz" dedi, ancak işçiler yok sayılmaya karşı eylemlerini gerçekleştirdi ve mücadeleye devam edeceklerini vurguladı.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinden sağlık emekçileri

Ege Üniversitesi Hastanesinde görev yapan sağlık emekçileri bir yıl önce de teşvik ödemeleri düzensiz yattığı ve düşük olduğu için iş bırakmıştı. Teşvik ödemelerini sürekli tabandan aldıklarını ve diğer üniversite hastaneleri ile aralarında fark olduğunu söyleyen sağlık emekçileri, teşvik ödeme oranlarının yükseltilmesi için yeniden iş bırakma kararı aldı. Performansa dayalı çalışma sistemi, teşvik ve ek ödemeye karşı olan sağlık emekçileri bu ödemelerin bile eksik, zamsız ve en asgari düzeyde ödenmesini kabul etmiyor.

'Masrafları paylaşacağın biri varsa makbul çalışansın'

Meltem Demiralp
Ankara

12. Kalkınma Planı, Orta Vadeli Program, Aile Yılı Tanıtım Programı... İktidarın son dönemde hazırladığı politikalar, esnek çalışma ve uzaktan çalışma biçimlerinin teşvik edilmesi gerektiğini belirtiyor. DİSK-AR'ın 2021 yılında yayımladığı "İşçilerin Çalışma ve Yaşam Koşulları İle Kanaat, Deneyim ve Tutumları" başlıklı alan araştırma ise kadınların işsizlik, düşük ücret, sigortasız/kayıt dışı çalıştırılma ile karşı karşıya olduğunu ortaya koyuyor.

Ücretlerimizi artırmak yerine 'aile kurun' deniliyor

Kadınların çalışma ve toplumsal hayatında karşılaştığı problemlerle mücadele yerine, devlet tarafından sermayenin uzun erimli ihtiyaçlarını karşılamak için esnek ve uzaktan çalışma teşviklerinin yaygınlaştırıldığı bir dönemdeyiz. 8 Mart'a giderken konuştuğumuz üniversite mezunu çalışan kadınlar; iktidarın belirlediği aile yılı politikasının, içinde bulunduğumuz ekonomi koşullarına karşı bir tür baş etme stratejisi olduğunu ifade ediyor. Kadınlar, "Adına ister iktidar ister patron diyelim; ücretlerimizi yükseltmek, çalışma koşullarımızı güvence altına almak yerine, 'Kıranızı ve faturalarınızı ödeyebilmek için aile kurun' diyor" ifadeleriyle aile yılına tepki gösteriyor.

'Evlennmeyi düşünüyor musun?', 'Çocuk planın var mı?'

Gülşah, Ege Üniversitesi Gıda Mühendisliği Bölümü'nden mezun. Yaklaşık dört yıldır özel sektördeki çeşitli firmalarda

mühendis olarak çalışıyor. Mezuniyetinin ardından, yüksek lisans yapmak için bir dönem İtalya'ya gitmiş. Ancak, ekonomik zorluklar ve oturma iznindeki belirsizlik nedeniyle, eğitimini yarıda bırakarak Türkiye'ye dönmüş. Bir süre önce, ODTÜ'deki bir mühendislik bölümünde yüksek lisans eğitimine tekrardan başlamanın olanaklarını ararken bir öğretim üyesi ile ön görüşme yaptığı sırada, "Evlennmeyi düşünüyor musun?", "Çocuk planın var mı?" gibi sorularla karşı karşıya kaldığını anlatıyor. Hoca gerekçesini, "Kadınlar daha duygusal olduğu için bunlardan çok daha çabuk etkilenip işlerine çok daha fazla yansıtıyor" şeklinde öne sürünce durumun ciddiyetini daha iyi anlamış.

Akademi güvenli alan mı?

Akademi uzun bir süre güvenli bir alan olarak gördüğünü, ancak çevresinden ve kendi deneyiminden yola çıktığında, akademinin de güvenli bir alan olmadığını fark ettiğini söylüyor. Sektörü de güvenli bir alan olmadığını ifade eden Gülşah, taciz, cinsiyete dayalı ayrımcılık, mobbing, performans baskısı gibi durumlarla sıklıkla karşılaştığını anlatıyor. Geçtiğimiz dört yılda, patronunun "yerleri süpür" emrinden, ekip arkadaşlarının kendisinin önerdiği bir fikri çalmasına, aynı pozisyonda çalıştığı erkek çalışanın ondan ve diğer kadın çalışanlardan daha fazla maaş almasına kadar türlü türlü sorun yaşamış. Hal böyleyken, Gülşah'ın "güvenli alan" söylemi üzerine düşünmeye başlıyoruz. Devlet, sermaye ve aile düsturu etrafında kuşatılmış bir sistemde, akademi, iş yeri gibi alanlar kadınlar için ne kadar güvenli olabilir?

Gülşah'ın sözlerine geri dönelim: "Bekar,

ailesinden ayrı yaşayan bir kadınsan sürekli sorgu altında gibisin. İş yerinde 'Evlennmeyi düşünmüyor musun?' gibi sorularla karşılaşıyorum. Bu soru, nedense iş yerindeki bekar erkeklere sorulmuyor. Aslında böyle yalnızlaştırarak dışlama üzerine kurulu bir matematikleri var. Başka iş yerlerinde çalışan bekar kadın arkadaşlarımla konuştuğumda da herkes aynı şeyi yaşıyor." Tüm bu tabloda da herkes aynı şeyi yaşıyor. Kadının toplumsal konumuna dair söz söyleme cüretini güçlendirdiğini ve annelik, eş gibi roller üzerinden toplumsal cinsiyet normlarını pekiştirdiğini görüyoruz.

Aile değil, masrafları bölüşecek ortak

Sohbetimize devam ederken, Ayşe söz alıyor: "ODTÜ mezunuyum, üç yıldır özel sektörde çalışıyorum. Kendisini 'seküler' olarak tanımlayan yöneticilerle çalıştım genellikle. Çalıştığım yerlere dair bir gözlemim var. Eğer, evli iseniz veya beraber yaşadığımız bir partneriniz varsa daha 'makbul' çalışan oluyorsunuz. Çünkü kira, fatura, beslenme gibi temel ihtiyaçları birlikte karşılayabildiğiniz bir ortağınız oluyor. Böylelikle, patronun sırtındaki yükü hafifletmiş oluyorsunuz." Konuştuğumuz kadınlar, 2025 yılının aile yılı olarak ilan edilmesine dair, Erdoğan'ın açıklamalarının iş yerlerindeki aile vurgusundan bağımsız değerlendiremeyeceğini söylüyor. Onlara göre, aileye bu denli önem atfedilmesinin nedenlerinden biri krizin yükünün sermayeden alınması.

'Sadece temel ihtiyaçlarımızı karşılamak için çalışmamalıyız'

Günden güne artan kira zamları ve yükselen enflasyonla birlikte maaşların sürekli

eridiğinin altını çizen Ayşe, "Yaşamımızı kurmak, ihtiyaçlarımızı karşılayabilmek için sürekli olarak borçlanıyoruz. İşe ilk girdiğim dönemde, aldığım maaş kiramın üç katıydı. Bugün aldığım maaş, kiramın bir buçuk katı. Bu işte bir terslik var; insan sadece barınma, ulaşım ve yemek gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak için çalışmamalı. Öyle olunca bir makineden ne farkınız kalıyor? Ailem, maddi olarak destek olabilir ama tercih etmiyorum; çünkü onlardan ayrıştığımı göstermenin bir yolu da bu" diye anlatıyor.

Esnek ve uzaktan çalışma yöntemine yönelik teşviklerin, krize karşı baş etme stratejisi olduğunu ifade eden Ayşe, evden çalıştığı günleri şöyle anlatıyor: "Uzaktan çalıştığım günler, evde yemek yapıyorum ki hafta içi dışarıda yemeğe para vermeyeyim. Ancak bu aynı gün iki katı emek harcamak demek."

Sömürü ve baskının derinleştiği bir dönem

Sonuç olarak, esnek ve güvencesiz çalışma koşullarının, gördüğümüz kadın işçi-emekçiler açısından süregelen, yaygın bir çalışma yöntemi olduğunu söyleyebiliriz. 2025 yılının aile yılı olarak ilan edilmesi, ücretlerin artırıldığı ve çalışma koşullarının iyileştirildiği bir dönemden ziyade, kadınların aile içi dinamiklere mecbur bırakılacağı bir döneme işaret ediyor. Şüphesiz, artan ekonomik krizle birlikte, aile söylemlerine başvuran sermaye iktidarı, kadınlar açısından sömürü ve baskı mekanizmalarının derinleştiği bir döneme işaret ediyor. Bu şartlara karşı, dayanışma ve mücadeleyle, kadınların omuz verdiği kolektif iradeyi güçlendirmeliyiz.

Mezuniyet sonrası iş arama maratonu:

'Her işi sen yap'

Şevval
Bursa

Sizlere yeni mezun olan bir psikolojik danışmanın iş arama öyküsünü anlatacağım. Kendi öykümü. Okurken çalıştığım kafede gördüm Ekmek ve Gül'ü. İçindeki yazılar beni düşündürdü, farklı duygular yaşattı. O zamanlar başkalarının, uzak hikayeleri gibi geliyordu bana yazılanlar. Ta ki aynılarını yaşayana kadar.

Bundan birkaç ay önce psikolojik danışmanlık ve rehberlik bölümünden mezun oldum. Mezun olduğumda birçok insanın hayatına dokunma hayalim vardı. Ancak bu süreçte yaşadıklarım daha çok bana dokundu.

Sonunda işimi yapacağım diye düşündüm

Bu maratona ilk özel okullara cv bırakarak başladım. Danışma sekreterini hiçbir seferinde geçemedim. Çünkü hep "Şimdilik ihtiyaçları yok ama cv bırakın" gibi teselliler duyduğum. Cv'de yeni mezun olduğum yazınca sonrasında anlatmama pek gerek görülmedi. Bu sebeple özel okulların bünyesinde genç ama işini severek yapacak bir rehber öğretmenliği pozisyonunun olmadığıyla yüzleştirdim. Bir ay böyle geçtikten sonra dershanelere uğramadan olmaz diye düşünerek orada şansımı denemek istedim. Rehber öğretmenliği için bir PDR mezunu

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

başvurusu pek de rastlanır bir durum değilmiş. Sonunda işimi yapacağım, karşılığımı alacağım diye düşündüm.

Sekreter izinliyken sekreter olmamı istediler

Ancak gerçek pek heyecan verici olmadı. Öncelikle bu mesleğin ne kadar kıymetli oluşuyla başladılar. Ardından tam olarak iş tanımının ne olduğunu sordum. Bir rehber öğretmen olarak benden istenen; bütün öğrencilerin denemelerini okumam, sınav gözetmenliği yapmam, hocaların derslerini

ayarlamam, ders programı hazırlamam, ödevlerini kontrol etmem, daha küçük yaş gruplarına ödevlerini yaptırma, bunu sisteme girmem, velilerine ödevlerini haber etmemişim. Hatta sekreterin izinli olduğu günlerde benden sekreter olmamı istediler. Üzerine "beni denemek için" 3 ay sigortasız çalışacağımı, maaşın asgari ücretten 2 bin lira fazla olup, bunun dışında hiçbir şeyin karşılanmadığını öğrendim. Haftada 6 gün 10 saat çalışacaktım. Yine içimdeki umutla "Ben öğrencilere psikolojik destek verebilecek miyim?" diye sorunca, "Biz böyle bir

şeyi desteklemiyoruz. O zaman çocuklar derse kafalarını vermiyorlar" cevabını aldım ve "Ben bu işte neden çalışayım?" diyerek onların bana bir cv bırakmasını diledim. Böyle olunca da bana haber vereceklerini söyleyip elbette sırı kadem bastılar.

Daha sonraları asıl hayalim olan bire bir danışma vermek için eğitim arayışlarına girdim. Ancak o sırada da bu alanın nasıl ticari bir hal aldığını anladım. Daha hiç para kazanmadan, deliler gibi para yatırdığım eğitimlerin peşinden koştum. Sırf işimde yetkin olabilmek için. O sırada bu eğitimleri ilgili bölümlerden mezun kişilerin değil parayı verebilen kişilerin aldığını gördüm. Tüm bunlarla beraber "KPSS'ye çalış öğretmen ol" baskılarına karşı, çevreme oradaki zorluğu her gün anlatmaya çalıştım.

Bu ve bunun gibi birçok kırıdığım, çaresiz hissettiğim an yaşadım. Çok yorulduğum ve hâlâ duramadım. Yine bir gün bir şeylerin iyi olacağına inanmayı seçiyordum. Bu umudu da azmimizden, çabamızdan, sizden, bizden alıyorum. Günün sonunda diğer arkadaşlarımla aynı şeyleri konuştuğumuzu görmek yalnız olmadığımı hissettiriyor. Her şey için bir bedel ödediğimiz bu dönemde birbirimizin derdine ortak oluyor, cepte ne kadar umut kaldıysa günün sonunda bölüşüyoruz. Tüm bu söylediklerim 20'li yaşlarda hayallerle işe koyulan, her sabah kaygıyla, korkuyla yatağından kalkıp çablayan, anlatan, gören herkese. Umarım biraz olsun yalnız olmadığınızı hissetmişsinizdir.

8 Mart'ta alanları birlikte aydınlatalım

Pamukkale Üniversitesi
Diş Hekimliği öğrencisi Elif
Denizli

Yeni yıla girerken bu senenin mücadelelerle dolu bir sene olmasını dilemiştik. Bu karanlığa, geleceksizliğe, sömürü düzenine karşı ses yükselteceğimiz bir yıl dilemiştik. Öyle ki Türkiye'nin dört bir yanında grevlerle, hak mücadeleleriyle bu düzene teslim olmayacağımızın cevabını veriyoruz, vermeye de devam edeceğiz. Örgütlü mücadelenin kazanımla sonuçlandığı birçok direniş gerçekleşiyor. 8 Mart'a giderken de genç kadınlar olarak aynı kararlılıkla bize dayattıkları karanlığa ve baskılara karşı geleceğimizi, yaşam hakkımızı örgütlü mücadeleyle kazanacağız. 8 Mart'ta gücümüzü birleştirerek her yerde olduğu gibi sokaklarda da taleplerimizi dile getireceğiz. Bu talepler yerine ya getirilecek ya getirilecek.

Genç kadınlar olarak; birçok kız kardeşimizin hayattan koparıldığı, güvencesiz

koşullarda çalıştığı, hem okuyup hem işçi olarak hayatına devam ettiği, sendikal hak ve özgürlüklerini kullanmadığı bu koşullarda birleşmekten başka lüksümüz yoktur. Ulusal istihdam stratejisi adı altında hükümet, "Zaten bunlar çalışıyor, en azından bunun bir adını koyalım" demiş olmalı ki yine sorunu ortadan kaldıracığı değil, bizleri sömürebileceği kanalları derinleştiriyor. Bize dayatılan bu sistematik sömürü, her geçen gün kadınları biraz daha toplumun dışına itmeye ve yoksullaştırmaya devam ediyor. Okul gereçlerimizi almakta bile zorluk çekiyoruz. Ucuza ve esnek çalışmak zorunda bırakılıyor ve geçinemiyoruz. İş yerindeki mobbing de cabası... Neredeyse çalışmayan arkadaşım yok. Derslerimiz aksıyor, yetiştiremiyoruz. İki arada bir derede bırakıyorlar bizi ama biz mücadele hattında kalmalıyız. Çünkü bizler bir şeyler yapmadıkça bu durum değişmeyecek. 8 Mart'ta bu karanlık düzeni yıkacaklar perdeyi aralayıp, gücümüzü birliğe çevirip karşılarında duralım. Haydi kız kardeşim 8 Mart alanlarını beraber aydınlatalım...

Fotoğraf: DHA

Fotoğraflar: Freepik

Engelli kadınlar olarak çifte ayrımcılıkla mücadele ediyoruz

Neriman Çelik
Eskişehir

Toplumun tüm önyargılarını üzerimizde taşıyoruz. Sözüme ona "normal" kabul edilenler tarafından ısrarla görmezden geliniyor, yok sayılıyor ve ötekileştiriyoruz. Hele ki körler olarak, güvensizliği çok daha yoğun hissediyoruz. Türkiye'de bir kadın için güvenlik zaten büyük bir sorun. Ama engelli bir kadın için bu, çok daha büyük bir endişe kaynağı. Çünkü yaklaşan tehlikeyi fark edememek, kendini savunmamak, bedenine izinsiz dokunulması gibi durumlarla daha sık karşılaşıyoruz. Üstelik toplum, engelli bireyler üzerinde hak sahibi olduğunu sanıyor. Bizi ya "yardıma muhtaç" ya da "hayata ilham veren" iki uç noktada görmeye alışmışlar. Oysa biz, kimsenin biçtiği bu rollere sığmak zorunda değiliz.

Engelli bir kadın olmak başka bir mücadele gerektiriyor

Engelli kadınlar olarak hem kadın olmanın hem de engelli olmaktan kaynaklanan çifte ayrımcılıkla mücadele ediyoruz. Ama kadın mücadelesi içinde bile çoğu zaman görünmez kalıyoruz. 8 Mart gibi günlerde bile engelli kadınların yaşadığı sorunlar ya hiç konuşulmuyor ya da engellilik, top-

Engelli kadınlar hem kadın olmak hem de engelli olmak nedenleriyle ayrımcılığa maruz kalıyor. Şiddete uğradığımızda sorgulanmıyor, güvenceli alanlara erişemediğimizde normal karşılanıyor.

lumsal cinsiyetle bağlantısı kurulmadan ele alınıyor. Oysa engelli bir kadın olmak, engelsiz bir kadın ya da engelli bir erkek olmaktan bambaşka bir mücadele gerektiriyor.

Maruz kaldığımız şiddet çoğu zaman sorgulanmıyor bile

Engelimizi tek kimliğimiz haline getiren bakış açısı, yaşadığımız şiddeti ve tacizi de görünmez kılıyor. Görme engelli bir kadın olarak, fark edilmeden tacize uğramak, yaşadığım en kötü gerçeklerden biri oldu. Üstelik birçok engelli kadın, böyle şeyler yaşadığını fark bile edemiyor ya da bunu anlatabilecek bir alan bulamıyor. Engelli kadınların maruz kaldığı şiddet, çoğu zaman sorgulanma gereği bile duyulmuyor. Çünkü bizden rıza almak kimsenin aklına gelmiyor.

Hastaneler, kamu binaları, okullar gibi en temel alanlar bile biz düşünülerek tasarlanmıyor. Örneğin, kısa bir süre önce bir hastaneye gittiğimde yönlendirme eksikliği nedeniyle sert bir şekilde kafamı duvara çarptım. Ve bu, çok sıradan bir şeymiş gibi karşılandı. Ama bu düpedüz ihmal.

Engelli kadınlar olarak ne istiyoruz?

Güvenli alanlar: Taciz ve şiddete karşı önlem alınmalı, özellikle iş yerlerinde ve kamusal alanlarda farkındalık artırılmalı.

Erişilebilirlik bir lütuf değil haktır: Hastaneler, okullar ve kamu binaları gibi alanlarda gerçek anlamda erişilebilirlik sağlanmalı, denetimler artırılmalı.

Engelli kadınların sesi duyulmalı: Ne kadın mücadelesi ne de engelli hakları savunucuları engelli kadınları görmezden gelmemeli. Onların söz almasını sağlayacak platformlar oluşturulmalı.

Bağımsızlık ve rıza kültürü: Engelli kadınlar, sürekli başkalarının korumasına ya da yardımına ihtiyaç duyan bireyler olarak görülmemeli. Kendi kararlarını alabilen, kendi hayatını şekillendirebilen insanlar olduğumuz kabul edilmeli.

Taleplerimiz için mücadeleye devam edeceğiz. Ama bu, sadece bizim omzumuzu yüklenmemeli. Toplumun her kesimi bu adaletsizliği ortadan kaldırmak için sorumluluk almalı. Sessiz kalmak, bu ayrımcılığı sürdürmek demektir. Değişim ancak hep birlikte harekete geçtiğimizde mümkün olacak.

Öğrenci kantine gidemiyor, öğretmen yemeğini evden getiriyor

Bir eğitim emekçisi
Eskişehir

Şubat ayının ortalarına geldik mi 8 Mart heyecanı sarardı içimi... Bu şubatta ise daha bir üşüyorum. Beni üşüten Eskişehir ayazı değil, biraz endişe biraz moralsizlik!

Ben 30 yıllık öğretmenim. Eskiden hafta sonu geldi mi evde çamaşır, ütüsü, temizliği derken çok yorulurdum, 'Okulda biraz da olsa dinleniyorum en azından' derdim. Oysa bir sınıf öğretmeni olmak nasıl bir yorgunluktur en iyi meslektaşlarım bilir. Ne yalan söyleyeyim, şimdilerde isteksiz gidiyorum okula. Derler ya ayaklarım geri geri gidiyor. Günüm geleceğe dair kaygı ve moralsizlik ile başlıyor. Değişen müfredat, angarya projeler, pis sınıflar, yoksul çocuklar, giderek ekmeği küçülen öğretmenler...

Okuldaki meslektaşlarımın neredeyse hepsi, artık yemeklerini evden getiriyorlar. Eskisi gibi dışarıdan yemek söylemek ateş pahası. Öğretmen arkadaşlarımla okul çı-

kışı çay kahve içip soluklandığımız bir kafe vardı. İki yıldır kapısından içeri girmiyoruz. Koştur koştur eve...

Öğrenciler bir çikolata için paralarını birleştiriyor

Sadece bizim ekonomik kaygılarımız yok okulda. Kantin önünde kafa kafaya vermiş fisıldeş öğrencilerimi görüyorum. Yanlarına gidip konuştuğumda işin aslı ortaya çıkıyor. Paraları yetmediği için fiyatlara bakıyorlarmış, paralarını birleştirip bir tane çikolata alıp birlikte yiyorlarmış. İkinci sınıf çocuğunun bu hesabı yapıp paylaştığına mı sevineyim, yoksa bu yaşta buna mecbur kaldıklarına mı üzülüyem şaşırımdı. Başka bir gün öğrencim kantine gitmek için izin istiyor. Geri döndüğünde eli boş ve ağlamaklı. "Tost 45 liraydı, 55 lira olmuş. Param yetmedi öğretmenim." Hemen güçleri birleştiriyoruz küçüklerin yaptığı gibi...

MEB en temel hakkımızı bile baskılamaya çalıştı

Kantinden eli boş dönen çocukları gö-

rünce kendi ekonomik kaygılarını bile bir yana koyuyor insan. 'Neden böyle' diye de sormadan yaşanabilir mi, elbette yaşanmıyor. Bu sebeple de 13 Ocak'ta sendikamla iş bırakma eylemine katıldım. İnsanca yaşama talebimiz başta olmak üzere çocuklar aç derse girmesin istedik birçok meslektaşım. Ama bir hafta geçmedi ki en insani ve anayasal hakkımız bile, okullara gönderilen 'İş bırakmak suçtur' yazılı tebliğlerle Milli Eğitim Bakanlığınca baskılanmaya çalışıldı. Durup dururken mi iş bıraktı bu memurlar, her şey güllük gülistanlık da biz mi yanıliyorduk? Üreten biziz karşılığını alamayan biz. Elbette ki böyle gitmez, gitmemeli...

Bir avuç sermaye sahibi ülkenin kaynaklarını sömürüyorken ve zenginliklerine zenginlik ekliyorken açlık ve sefaleti bizlere reva görenlere korkusuzca cevap verebilmek düşer elbet payımıza. Bir tek çocuk bile artık okulda aç kalmasın, öğretmenler okulların her ihtiyacı için velilerden para istemeye zorlanmasın ve biz emekçiler emeğimizin hakkını alalım diyedir mücadelemiz.

Öğretmenlerin sesi velilerle birleşince kazanacağız

Yazıma başlarken karamsar başladım belki ama bir kadın eğitim emekçisi olarak yetiştirdiğim her bir çocuğun gelecek umudu omuzlarımda ve mücadeleden de başka çaremiz yok. 8 Mart yaklaşırken kadın emekçiler başta olmak üzere hep birlikte umudu yeşertmek, bu soğuk mevsimi hep birlikte insanca yaşam mücadelesine sarılarak ısıtmak zorundayız. Ve öğretmen odalarında birleşen sesimiz, çocuğuna okula giderken haçlık veremeyen veli ile birleşince mutlaka biz kazanacağız, emekçiler kazanacak.

Fotoğraflar: DHA

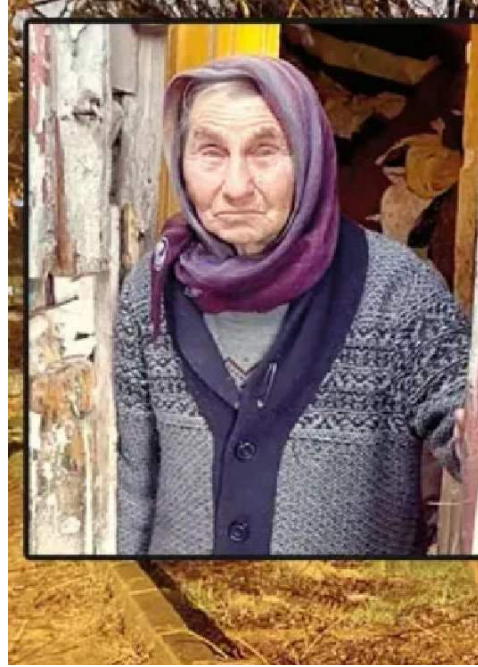
'Necla teyzenin yaşadıkları her yeri sarmış'

Dilşah Beyköy
Ankara

Ankara'nın Altındağ ilçesi Gültepe Mahallesi'nde Necla Teyze olarak bilinen Ülker Gülerüz'ü, Bambam isimli köpeğinin belediye ekipleri tarafından götürülmesine engel olmaya çalışmasının görüntüleri sosyal medyada yayılınca tanınmıştı. Bu görüntülerin ardından Necla Teyze'ye karşı hakaret ve tehdit içerikli mesajlar yayılmaya başlamış ve aynı gece Necla Teyze, gecekonduşunda çıkan ya da çıkarılan yangında şüpheli bir şekilde yaşamını yitirmişti. Peki, 82 yaşında yalnız ve yoksul bir kadının yanmasını dileyebilecek kadar insanların gözünü döndüren nefretin nedeni neydi? Sonrasında aynı hesaplardan bu korkunç olaydan duydukları mutluluğu yansıtan mesajlar geldi. Yeni "öteki", "beka düşmanı", "ite taparlar", "mama lobisi", "it perestler" cezalarını çektiler! Bir lokma ekmeğini, 11 kedi ve 3 köpekle paylaştı, onları yalnız dünyasında can yoldaşı bilen Necla Teyze, örgütlü kötülüğün başlattığı "cadı avının" kurbanı olmuştu.

Düşmansız yaşayamayan bu sistemin yeni 'ötekileri'

Yakın zamanda HÜDA PAR Genel Başkanı Zekeriya Yapıcıoğlu, "Biz köpek perestleri sevmiyoruz." demişti. Bazı canlıların yaşam hakkının daha değersiz görüldüğü, insanın en değerli varlık olduğu inancının sözcüsü olmuştu. Düşmansız yaşayamayan bu sistemin yeni "düşmanı", yeni "ötekisi" bir kez

daha ilan edildi. Toplumun bir konuda daha kutuplaşması elbette bazı çevrelerin işine gelmiştir. Bu kutuplaşmanın katliam yasasının ardından daha da arttığı bir gerçek ancak üzerinde düşünülmesi gereken bir konu da Necla Teyze'nin yalnız, yoksul bir kadın olmasının onu zalimlerin gözünde kolay lokma yapmış olmasıdır. Yalnız yaşayan bir kadın her zaman tehlike olarak görülmemiş midir? Kadın cinayetlerinin hepsinde kadın güçsüz, kolay bir kurban olarak gören zihniyet, devletin cezasızlık politikasından beslenmemiş midir? Hayvansever olmak, hayvan beslemek meselesini büyük tehlike

olarak görenlerin, aile kurmayı tercih etmeyen, yalnız yaşayabilen, bir hayvanı kendine can yoldaşı yapan kadınlara da düşmanlığı olduğu çıkarımını yapmak yanlış olmaz maalesef.

Necla teyze için de sokak hayvanları için de mücadeleye devam

Devlet kutsaldır, aile kutsaldır, insan hayatı kutsaldır diye süregiden listede "yalnız kadın" nereye düşer ya da "sokak hayvanı" nereye düşer? Yaşam hakkı elbette kutsaldır ama bazı yaşamlar daha mı kutsaldır? Yeni düşmanları, yeni öte-

kileri haline getirdikleri bir hayvanseveri öldürmek, o öldürdükleri yalnız bir kadın olmasaydı bu kadar kolay olur muydu? Bu ülkede kadın olmakla ilgili zorluk yaşayamayan kadın yoktur. Onlardan biri olan Tezer Özlü, "Burası bizim değil bizi öldürmek isteyenlerin ülkesi" demişti vaktiyle. Kimliğimiz, mezhebimiz, dilimiz, savunduğumuz, cinsel yönelimlerimiz, kısacası her şey suç oldu bu ülkede. Hayvan sevgisini de çok görecekerdi elbette. Ama buradayız, hiçbir yere gitmiyoruz! Necla Teyze ve bütün kadınlar için sokak hayvanları adına mücadeleye omuz veriyoruz.

Fotoğraf: DHA

Evimize ekmek ruhumuza gül istiyoruz

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

**Adalet Ayten
Hatice Kelleci**

Tuzluca'yır Kadınları Dayanışma Derneği

"Aile yılı" ilan edilen 2025 yılının sadece ilk ayında 33 kadın cinayeti yaşandı. Yoksulluk ve şiddet kadınların hayatlarını her geçen gün zorlaştırırken birçok iş yerinde kadınlar hakları için mücadele ediyor. İşte böyle bir dönemde karşılıyoruz 8 Mart'ı. Mamak, kadın cinayetlerinin, kadın yoksulluğunun en yüksek olduğu ilçelerden biri. Bizler de senelerdir derneğimiz ile birlikte kadın mücadelesini büyütme, dayanışmamızı duyurmak için bir aradayız. Bu yıl da Mamak Dernekler Platformu çatısı altında 28 dernek, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü için yan yanayız.

Yine Mamak sokaklarındayız

Yine yanı başımızda kadınlar katlediliyor. Mutfağın giderinin, ev geçiminin ağır bedelini ödeyen kadınlar, bu fatura

hepimize kesiliyor diyerek alana çıkmak için pankartlar, broşürler hazırlıyorlar. Ekonominin kötü gidişini, çocuk istismarını, kadın cinayetlerini, iş yerinde, sokakta, evimizde güvende olmadığımız için ve bunların karşılığının iyi haller, cezasızlıklar ile ödüllendirilişini protesto etmek için alanlarda buluşuyoruz. "Yoksulluk ve Şiddete Karşı Mücadele Etmekten Vazgeçmiyoruz" şiarı ile aylardır bugüne hazırlanıyoruz. Sizler bu derginin sayfalarını çevirirken Mamak sokaklarında dövizlerimizle, ıslıklarımızla, sloganlarımızla yürüyor olacağız. Tuzluca'yır Kadınları Dayanışma Derneği üyeleri olarak her 8 Mart'ta olduğu gibi ama hep bir öncesinden daha güçlü sesimizle mücadeleden vazgeçmiyoruz. Yan yana daha güçlüyüz diyerek kız kardeşlerimizle 8 Mart'ta alanlarda olacağız. Şiddet, ölüm değil, yaşamın tamamını, esnek çalışma koşulları değil, insanca bir ücret ve çalışma koşulları, krizin yükünü, yoksulluğun ağırlığını değil evimize ekmek, ruhumuza gül istiyoruz.

Kol kırılınsın yen içinde kalsın, kimse de bilmesin!

Başak Özer
Kartal-İstanbul

Yıllardır iktidarın dilinden düşmeyen, her fırsatta uygulamaya çalıştığı aile arabuluculuğu yine gündemimizde. Bu kez "aile yılı" adı altında...

Aile arabuluculuğu, ilk olarak "Aile Bütünlüğünü Olumsuz Etkileyen Unsurlar ile Boşanma Olaylarının Araştırılması ve Aile Kurumunun Güçlendirilmesi İçin Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi" amacıyla kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Raporu'nda yer aldı. 2016 yılında yayınlanan bu rapora kadın örgütleri, aile arabuluculuğuna tepki göstererek karşı çıktı. Bu sayede aile arabuluculuğu uygulanmaya fırsat bulunamadan geri adım atıldı. Ancak iktidar, aile ile ilgili verdiği her demette arabuluculuğu gündeme getirmekten geri durmadı. Kadınların tepkisini azaltmak için "şiddet unsuru bulunan durumları kapsamayacak" denildi.

Yargı Reformu Strateji Belgesi açıklanırken bizzat Cumhurbaşkanınca boşanma davalarında arabuluculuk

sisteminin getirileceği ilan edildi. Ancak şiddete karşı sıfır tolerans sözlerini her fırsatta dile getiren Erdoğan, arabuluculuk açıklamasında şiddet vurgusuna değinmedi. Öte yandan Bakanlıklar, HEGEM Vakfı ile ortak yürütülen çalışmalar kapsamında kolları sıvayıp, "aile temelli arabuluculuk ve danışma merkezleri" kurulması hedeflediğini belirtti. Söz konusu sistem ile "aile arabuluculuğu" ile anlaşmazlıkların mahkeme sürecinden önce çözüme ulaştırılması hedefleniyor. Böylelikle yıllardır dillerinden düşmeyen ve henüz yasal bir zemine oturmeyen aile arabuluculuğuna dair somut adımlar atılacağı dile getirilerek aile yılını "can suyu" sağlıyor.

Arabuluculuk hizmeti: Hangi şartlar altında anlaşma?

Diyelim AKP iktidarının yıllardır vazgeçemediği aile arabuluculuğu, şiddet dışındaki durumlarda geçerli sayılacak. Peki boşanma aşamasında şiddet unsuru hangi durum-

larda varsayılacak? Geçtiğimiz haftalarda Yargıtay, Pınar Gültekin'i yakarak katleden Cemal Metin Avcı'ya verilen ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını bozdu. Genç bir kadının diri diri yakılmasına "canavarca hisle öldürme değildir" diyerek haksız tahrik indirimi uygulanmasını istedi. Yargı mekanizması eliyle kadınlara bir kez daha can güvenliklerinin olmadığını hatırlatan iktidar, bu durumda kadının boşanma talebinin şiddet temelli olduğuna nasıl karar verecek?

Boşanma sürecinin psikolojik olarak kişiyi yıpratıcı bir süreç olması yetmiyormuş gibi kadınlar bu süreçte sokaklarda dahi şiddet gördükleri erkeklerden korkarak yürüyor, işe gidip gelirken bile can güvenliklerinden endişe duyarak hayatlarını devam ettirmeye çalışıyor. Arabuluculuk süreci de bu şiddet zemin hazırlıyor. Aileyi korumak adına, yarıdaki iş yükünü azaltacağı da iddia edilen arabuluculuk sistemi ile kadınların hangi hakları tırpanlanacak, kadınlar boşanmak için nelerden feragat edecekler?

Ara bulmaya çalıştığımız iki taraf eşit mi?

Avantajlı ve dezavantajlı iki tarafı yan yana koyduğunuzda kefenin hangi tarafının

ağır basacağı bellidir. Arabuluculuk sistemi ile yasal olarak elde edilebilecek hakların dezavantajlı konumda olan kadının aleyhine törpüleneceği de alenidir. Arabuluculuk kadınları korumanın tam karşısında, onları şiddet kısıcında kaderlerine razı gelmeye kabul ettirmek, ikna edemediğinde de yasal haklarını kırarak boşanmaya razı getirmektedir. Ancak haklarımız pazarlık konusu değildir.

2024 yılı en çok kadın cinayetinin işlendiği yıl olarak tarihe geçti. 2024 yılında şiddetin biçimi de kan dondurmaktan öteye evrildi. Ayşenur Halil ve İkbal Uzuner'in nasıl katledildiğini hatırlayalım. Müjde olarak ilan ettikleri aile yılının daha ilk ayında Meryem Demirkoparan ve Ümmühan Korkut evli oldukları erkekler tarafından katledildi. Sadece 2025 yılının ocak ayında erkekler tarafından 33 kadın öldürüldü, 32 kadın şüpheli şekilde ölü bulundu.

Arabuluculuk değil, güvenceli iş

Müjde ilan edilen aile yılı kapsamında esnek çalışma modelinin yaygınlaşması, güvencesiz çalışmanın da önünü açarak kadınların kolunu kanadını kırıyor. Kol kırılır yen içinde kalır anlayışı ile aile kutsanarak kadınların önüne bir engel daha çıkarılıyor. Arabuluculuk, kadına "evinin mahremini ortaya dökme" anlayışı altında gördüğü şiddete, uğradığı istismara, karşı karşıya kaldığı haksızlığa karşı sesini çıkarma demektir. Şiddetin her türüsüne maruz kalan, aile kısıcında istemedikleri

evliliklere katlanmak zorunda bırakılan kadınlar için arabuluculuğun değil, iş güvencesi ve kreş hakkının önü açılmalıdır. Boşanma aşamasındaki kadınlar güvencesiz işlerde çalışmakta, kötü çalışma koşullarını kabul etmektedir. Bu kapsamda kadınlar için nitelikli istihdam olanağı yaratılmalıdır. Kadınların sorumluluğu olarak görülen çocuk bakımı kamusal hizmet olarak sağlanmalıdır. Arabuluculuk sistemi ile amaç, iddia edildiği gibi yarıdaki iş yükünü hafifletmek değil; boşanma aşamasındaki kadınlara daha çok maddi ve manevi yük çıkarmaktır. Bu nedenle boşanma davalarında arabuluculuk ailenin korunması anlamına değil, kadınların haklarının pazarlık malzemesi haline getirilmesi, razı olabileceği minimum şartları kabul etmeye zorlanması demektir.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Sözleşmenin kaldırılması tuzu biberi oldu

İstanbul Sözleşmesi'nin 48. maddesinde kadınlara yönelik her türlü şiddete karşı arabuluculuk ve uzlaştırma dahil zorunlu alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri yasaklanmıştı. İstanbul Sözleşmesi'nin ortadan kaldırılmasıyla boşanmalarda arabuluculuğun da önü böylelikle açılmış oldu.

Kimin için adımıza kararlar alınıyor?

Selin Kurşun
Ankara

'Sanki evlenip çocuk yapmamak bir eksiklikmiş gibi davranılıyor. Hem başarılı olmamız hem çocuk yapmamız bekleniyor.'

Sürekli hayatlarımıza dair yeni kararlar alınıyor. Yasalar bizim için yeniden yeniden düzenleniyor. Her gün başka cinayet haberi okuyoruz. Hukuksuzluğun bizi kuşattığı bir ülkede olduğumuzu bilerek başlıyoruz güne. Haksız tutuklamalar, keyfi gözaltılar, tehditler her yanda. Değişmesini istediğimiz bir ülkede 8 Mart'ı karşılayacağız hep birlikte.

Kadınların eğitimde, bilim ve sanatta önemli adımlar attığı öne çıkarılıyor ancak yoksulluk nedeniyle eğitimden kopan genç kadınlardan söz edilmiyor. Kadınları koruyan yasaları yeniden düzenlemek, faillere gerekli cezaları vermeyerek faillerin cesaret bulmalarını sağlanıyor.

Genç çiftlerin evlenmesi teşvik edilirken genç kadınlar boşanmak istediği için her gün öldürülüyor. 2025 yılı, aile yılı ilan ediliyor ancak kadınlar evine ekmek götürmeyecek bir yoksulluğa itiliyor. Arabuluculuk yöntemiyle kadını daha savunmasız hale getiren, boşanmasını zorlaştıran iktidar, eğitimden kopan yoksul kadınlara çare olarak evlilik yardımı diyor. Bu yılın aile

yılı olarak ilan kadınları daha fazla şiddete, yoksulluğa mahkûm etmek anlamını taşıyor. "Aile meselesinin milli güvenlik meselesi" olarak açıklanmasının sebebini "aileyi korumak, toplumu korumak" diyerek yine kendileri açıklıyor. İlmek ilmek döşenen bu baskıcı, muhafazakâr toplumun taşlarını sürekli sağlamlaştırması gerekiyor. Kadına sunulan rollerin hatları keskinleştiriliyor. Üniversiteli bir genç kadın "Sanki evlenip çocuk yapmamak bir eksiklikmiş gibi davranılıyor. Hem başarılı olmamız hem çocuk yapmamız bekleni-

yor." diyerek açıklıyor bizden bekleneni. Bir yandan kararlar veriliyor diğer taraftan kararlar toplumda fikren örgütlenmeye çalışılıyor, çevremizdeki söylemler de zaman zaman keskinleşiyor.

İhtiyaçları için bizim hayatımız düzenleniyor

Diğer yandan toplumun değişmeyeceğine olan inanç, genç kadınlar arasında umutsuzluğu örgütleyebiliyor kimi zaman. Yasaların kadınların aleyhine yeniden düzenlenmesi, cezasızlık politikaları,

uygulanmayan yaptırımlar gibi pek çok gelişme, bu gidişi durduramayacağımızı düşündürüyor. Hepimizin hayatını daha çok zorlaştıran gelişmelerin hepsi bütünlüklü bir şekilde ilerliyor. Ancak, yoksulluğa karşı greve çıkan işçiler, haklarını isteyen kadınlar, şiddete karşı duran gençleri durdurmak gittikçe daha zorlaşıyor. Bu nedenle yaptıklarını her yeni gün bir adım daha ileri götürmek zorunda kalıyorlar. Daha genişçe düzenleyecekleri "yargı reformları" gibi kararlarla hayatlarımızı daha fazla dizayn etmeye ihtiyaç duyuyorlar.

Ancak 8 Mart'ın tarihinden de görebiliriz ki, toplumu değiştirecek güç bizim güvenli bir ülkede, daha iyi koşullarda yaşama arzumuzda, yoksulluktan kurtulma çabamızda yatıyor. Yaşamak zorunda kaldığımız bütün koşullar bizi yan yana getiriyor. Toplumun neresinde nasıl durmamız gerektiği hukuken, sosyal her açıdan bize dikte ediliyor ve ekonomik olarak da bizi bu koşullara zorluyor. Bize bugünümüzü korkuyla geçirten, yarınımızı belirsiz kılan sorunlar gittikçe çoğalıyor. Bugünümüzde bize güven verecek alanları oluşturabilmek yarınımızı daha güvenli hale getirmek için bir adım olacak. Bizim için alınan kararların bizden bağımsız alınmasının önüne geçmedikçe hangi yılın kimlerin yılı olup kimlerin yüzünü güldüreceğini de belirleyemeyeceğiz. Bizim adımıza alınan kararlara dahil olmanın nasıl olacağını bize gösteren mücadele örnekleri çoğalıyor.

Kadınların çocuklarına et alamadığı bir yıl: Aile yılı

"Bizleri açlığa mahkûm eden aile yılı, hepsinin tek bir amacı var, zengini daha çok zengin yapmak."

Gizem Coruk
Mamak-Ankara

Ben 2025 Türkiye'sinde 2 çocuk ile yaşamaya çalışan bir kadınam. Tek istediğim normal bir hayat ve çocuklarımı sağlıklı büyütmek iken ne yazık ki bu mümkün olmuyor. Market, pazar cep yakarken bırakın et almayı meyve-sebzeyi bile çocuklarıma zar zor alabiliyorum. Belediyeden aldığım yardımlar ile et-süt alabiliyorken bebeğimin mama ve bez masraflarını karşılamakta zorlanıyorum. Her ay gelecek faturalardan

korkup, doğalgazı kısıp, akşamları ışık açmaktan korkar oldum.

Bu yıl 8 Mart'a giderken kadınlar ile bir araya geliyoruz. Çalışan kadın arkadaşlarımız asgari ücret ile sadece kiralalarını ve faturalarını ancak karşılayabildiklerini söylüyorlar. Zorlu çalışma koşullarının yanı sıra her gün tedirgin ve korku içinde işe gidip geldiğini anlatan kadınlar yaşadığımız semtte artan kadın cinayetlerinin ve şiddet olaylarının önüne geçilmediğini ve gerekli cezaların uygulanmadığını vurguluyorlar. Her gün haberlerde izlediğimiz olaylar artık mahallemizde, kapı komşumuzda olmaya başladı.

Amaç zengini daha zengin yapmak

2025 Türkiye'sinde parası olmadığı için bebek maması çalmak zorunda kalan bir anne, tazesini yiyemediği için akşam pazarında çürük meyve-sebze toplayan emekli, sosyal bir hayatı olmadan çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamak için çalışan işçi, hepimizin talepleri ortak. İnsanca yaşamak istiyoruz. Emekliyi derin yoksulluğa sürükleyen emekli yılı,

şimdi de bizleri açlığa mahkûm eden aile yılı, hepsinin tek bir amacı var, zengini daha çok zengin yapmak. Bu süreçte bir araya geldiğimiz bir kadın işçinin anlattıkları aslında hem aile yılının gerçek niyetini hem de içinde yaşadığımız süreci anlatıyor:

"Geçen yıl emekli yılı ilan edildi. 2024 yılında emekliler resmen yok sayıldı. Emekli maaşı, yeme-içme, temel insani ihtiyaçlara sıra gelmeden kira ücretini bile ödemeye yetmiyor. Aile yılı ilan edilmesinin sebebi ise küçük destekler, sosyal yardımlar ile kadınların yanında gibi izlenim yaratıp bir önceki yıl gibi tamamen vatanşası yok sayma politikası. Asıl olması gereken alım gücünün yüksek olması ve insanca yaşanacak ücret politikası üretilmesi. Kadına yönelik şiddeti önlemek için ise her alanda eğitim verilmelidir. Eğitimin kadın-erkek herkese verilmesi gerekiyor. Ayrıca kadınları ve çocukları korumaya yönelik yasalara ihtiyaç var. Bu yasalarla birlikte hem kadınlar korunmalı hem de cezalar caydırıcı olmalıdır."

Filiz Gür

1990 yılı. Edirne'de set boyunda Romanya'daki devrimden kaçan "Rumenlerin" hiç paraya konserve, kalem, defter gibi yanlarında taşıyabildikleri şeyleri sattıkları yıl. Evimizde televizyon yok, babam da genelde eve müstehcen fotoğraflarla kaplı bulvar gazetelerini ve bulmaca eklerini getirdiği için dünyada neler olup bittiğini hiç bilmiyorum. Aslında dünya tarihine dair pek çok şeyi okuduğum kitaplardan süzerek sezgisel bir dünya bilgisine de sahibim. Güncel ve gündelik olanı takip etmiyorum.

İlk defa adet görmüşüm ve anneme söylemeye utandığım için "bu işi" kendi başıma halletmişim. Memelerim büyüme başladığı için yazın giydiğim ince pazar penyeleriyle gezmeye utanıyordum. Kam-burumu çıkarıp içime iyice çekildiğimde, birinin yanından geçerken elimi çapraz hizada omzuma uzattığımda bu meseleyle de hallediyordum. Sovyet olimpik modeli

beden eğitimi derslerinde kasanın üstünde amuda kalkmaya zorlanıyorum. Kalçalarım büyümeye başlamış, minderde ters takla atarken öğretmenin elindeki sopaya bakıyorum. Belki çok seveceksen spordan nefret etmeye başlıyorum. Kızlar Hürşit diye bir arkadaşımızın dar eşofmanını gösterip gülüşüyorlar. Hiçbir şey anlamıyorum. Anlasam da gülmeyeceğimi şimdi biliyorum. Matematik öğretmenim yazılıdan tahmin ettiğimden düşük bir not aldığım için beni kürsüye çağırıp tokatlıyor. Matematiği daha iyi anlamak için yıllar süren akıntıya karşı kulaç iç savaşımı başlatıyorum. Üniversite sınavında on matematik neti yaparak bu konuyu ömürlük kapatacağımı henüz bilmiyorum. Delta eşittir becare eksi dört ace.

1991 yılı.

Ülkede seçimlerin olduğunu sokaktan günde iki defa geçen Sezen Aksu'nun Hadi Bakalım şarkısıyla öğrendiğim yıl. Hangi parti olduğunu bilmiyorum ama bu şarkıyı seçtiklerine göre iyi olmalılar diye düşünüyorum.

yorum. İyi ki oy kullanamıyoruz o yaşlarda. İlk defa oy kullanabildiğimde de boş oy kullanarak anarşizme hizmet ettiğimi düşünerek kendimi haddinden fazla önemseyeceğimi bilmiyorum. Ne Gorbacov'dan haberim var ne Glastnost'tan. Tankları ve Boris Yeltsin'i hayal meyal görmüşüm ki yıllar sonra derslerimde Sovyetlerin dağılıpını anlatırken çok tanıdık geliyor. Türkçe öğretmenim Sema Hanım, Aziz Nesin hikayeleri okuyor sınıfta, gülmekten gözümünden yaş geliyor. Erkek kardeşlerimden birini tasvir eden bir yazı yazıyorum, öğretmenim öyle şaşırıyor ki onu benim yazdığımı. Birkaç kompozisyondan sonra ancak inanıyor. Songül adında bir arkadaşımın siyaset konuşuyorlar, kendimi yetenekli ama cahil buluyorum. Songüllerin kendilerine ait bir aile apartmanları var. Yanından geçerken özenerek bakıyorum. O yıl Semra Özal'ın Sarı Papatyalarına bir şeyler oluyor ama ne olduğunu hatırlamıyorum. Yalnızca onun kabartılmış saçlarını, kocaman gözlüklerini ve kendi gibi boyalı saçlı kadınlarla bir şeyler yaptığını hatırlıyorum. Bize benzemiyorlar.

1992 yılı.

Şimdilerde kızımın çok dinlediğimiz Self Control parçası ve R.E.M.'in Everybody Hurts şarkıları yeni yayınlanmış. Bizim ev hâlâ küreselliğin çok uzağında. Yine de kız kardeşimle televizyon bulduğumuzda Hayat Ağacı'nı izliyoruz. Sam ne kadar da güzel. O da bize hiç benzemiyor. Güzel olmadığımı daha sık düşünmeye başlıyorum. Daha çok okuyorum. Arada kardeşimle bardağa su koyup tokuşturunca kıkırdıyoruz. Anneannem görse çok kızar. O bizim "düzgün kızlar" olmamız için her türlü uyarıyı yapıyor. Lokma dağıtmaya giderken eteğimin altına mutlaka kendi diktiği "uzun donlardan" giydiriyor. Kimseye söylemeden bacaklarımı traş ediyorum. Büyüyor olmak beni iyice zorlamaya başlıyor.

1993 yılı.

Lisedeki kızlar eteklerini kıvrıya kıvrıya iyice kısaltıyorlar. Benimki çok uzun ama bir tur kıvrırmaya cesaret edebiliyorum. Saçlarının önünü tarakla "ditip" kabartıyorlar.

Ben okulun benden talep ettiği gibi sıkıca toplayıp örüyorum. Teneffüslerde bodrum kattaki kütüphanede Montaigne ile tanıştığım için okuldan onlar gibi kaçmıyorum. Tarih dersleri çok sıkıcı, sonradan tarih öğretmeni olacağımı söyleseler asla inanamam. Okul numaram 1444, Varna Savaşı ile aynı. Dört eklediğimde İkinci Kosova Savaşı'nı da ezberlememe gerek kalmıyor. Edebiyat öğretmenim Nurten Hanım beni yeni yazarlarla tanıştıyor. Kompozisyon yarışmasında birinci olduğumu söyledikleri gün, hayatımın en güzel günü. Okul gazetesinde yazmaya başlayıp şiir dinletilerinde şiir okumaya başlıyorum. Güzel olmadığım için o kadar mutsuz değilim artık.

1994 yılı.

İlk yakın arkadaşım Nazlı, durmadan Gümrük Birliği'nden bahsediyor. Onun gündelik siyaseti yakından takip etmesini hayranlık uyandırıcı buluyorum. Onunla konuşabilmek için gazetelerdeki köşe yazılarını okumaya başlıyorum. Küçük bir ajandam var, her şeyi ona not alıyorum. Ben Tansu Çiller'i onun kadar beğenmiyorum. Siyaset yapabilmek için neden erkek gibi giyinmek gerektiğini anlamıyorum. İktidarın yalnızca erkeğe yakışan bir şey olduğu mesajını pekiştiriyor. Bunu içten içe bilesem de "ilk kadın bir şey" ifadeleri zafer duygusu da veriyor. Kanatlı pedleri var Nazlı'nın, güzel bir de çantası. Bir şeylere karşı protesto oluşunu mu saçlarını yıkadığı şampuanı mı daha çok kıskanıyordum bilmiyorum.

1995 yılı.

Beşinci kardeşimin doğuşu ve ilk annelik provam. İlk defa bir bebeğin tüm bakımını verdiğim, uykumdan uyanıp beslediğim, kakalı bezlerini yıkadığım yıl. Bunların altından pek güzel kalksam da bir an önce "buradan" kurtulmak istiyordum. Ben anne değil, çok önemli bir şeyler istiyordum. O zamanlar bunun da çok kıymetli bir şey olduğunu bilmiyorum. Henüz aile yılı ilan edilip kadınlar "anne olmak" için teşvik edilmemiş. Yine de görebildiğim kadarıyla kadınlar evlerde ve çocuk bakıyorlar. Nişan bohçası dermek, düğünlere gitmek istemiyordum. Annem bana artık o kadar karışamıyor. Protesto müzik dinliyor, absürt şeyler giyiyor, erkekleşiyordum. Eve para getirenin iktidar olduğunu annem üzerinde test ediyordum. Kendi kadını, yumuşak, kapsayıcı iktidarını(?) kurmama yıllar var. Politik olmayan halimizin politik olduğunu anlamama...

(Devam edecek)

Yazanın notu: Bu yazı Annie Ernaux'un Seneler kitabının verdiği ilhamla kadınlık halimizden benim kuşağımdan ve ait olduğum sınıftan kişisel tarihi bir anlatımdır.

Kadınlar yazıyor, dayanışma büyüyor

Necla Yıldız Tekin

Eskişehir

Döne döne ilerledi etrafını toparlayarak. Önüne konulanı sevgiyle harmanladı. Anaçlığı kadınlığından geliyordu. Topraktı, saçları sarar sarmalardı. Döl tutarken oluk oluk akardı toprağa. Hasat olup insanlığa sunulurdu bereketi. Çelik kadar sert, ipek kadar yumuşaktı, güçlüydü kadın. Emek ile örerdi kardeşlik ağlarını. Fırsatını bulduğunda güzelleştirirdi, baharla çiçeğe durmuş yemişin tazecik kokuları sarardı dünyayı. Kazanlardaki aş yüreklerdeki sevdayı umudu. Gül kokulu kadınlardık, sevgiden yoksun, başı okşanmayan, onaylanmayan.

“Kadınlar yazıyor, dayanışma büyüyor” diyerek dergimizin örgütlediği ve Odunpazarı Belediyesi'nin ev sahipliğini yaptığı edebiyat atölyesinde buluştuk kadınlarla.

Üç günlük çalışmada Emel İrtem'in güçlü kalemi, kadife sesi yankılandı şiirlerinde.

“Anlatırken nasıl yazılır”ı okuduğu şiirleriyle acıdan katmanlaşan kalplere dokundu huzurla.

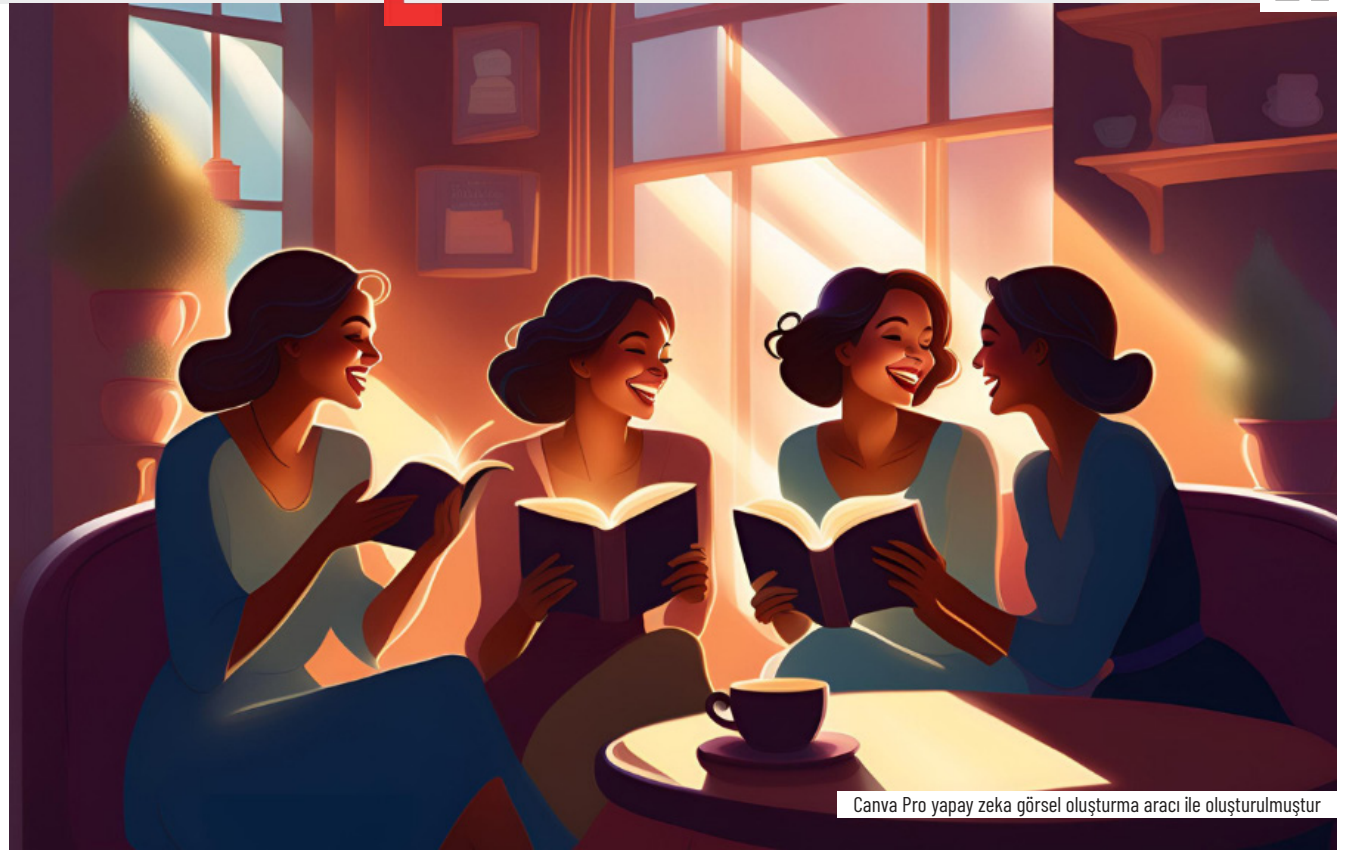
Zerrin Saral, dokunsan kırılacak kadar naif, bir o kadar güçlüydü bilgeliğini konuşurken. Küçük mekanda büyüdü sınırları aşarak. Her sözü başka öykülere kapı araladı. Ev emekçisi, işçisi, doktoru, hemşiresi... Her kesimden katılımı loş duvarlardan aşarak sokağa taşı kadın gücü.

Nilüfer Altunkaya'nın eşsiz sunumu, anlamı, dili, öğretmen kimliği... Dersin hiçbir ayrıntısını atlamadan o koca yürek bilgisiyle yoğurdu ruhlarımızı. Canımıza can katarak çoğalttı.

Masalı, Irmak Batı Tarazan'dan dinledik. Konuştuğça katılımcıların çocukluğuna indik hep birlikte. Halkın ve toplumun değerlerinin nesilden nesile aktarıldığı yüzlerce yıllık geçmişten bugüne masal tekniklerini kavradık.

Ne çok şey biriktirdiğimizin ayrımına vardık hep birlikte. Sözün kaleme aktığında kilitli kapıları zorladık yeni umutlara gebe benliğimizle. Onurlandırıldık elleri öpülesi şair ve yazarlarla.

“Ekmek isteriz ama gül de” diye yola revan olduk. Üç günlük atölye çalışması ile sınırlandıramayacağımız bu birlikteliği geleceğe taşımaya karar verdik. Kadının gücüyle örmeye başladığımız bu yolda güller ektik gönüllerimize, özgür düşlerimize...

Canva Pro yapay zeka görsel oluşturma aracı ile oluşturulmuştur

Ayda bir gün de olsa bir mola

Bir eğitim emekçisi

Ankara

Okuldaki kısa teneffüs vakitlerinde geldi aklımıza, ayda bir kez buluşup belirlediğimiz kitapları okuyup değerlendirecektik. Ne yazık ki bu bile kadınlar için mümkün olamayabiliyor. Ev işleri, çocuk, evrak işleri... Bir kadın olarak kitap okumak, düşünmek, düşündüğünü paylaşmak, konuşmak ve dışarı çıkmak. Ne kadar basit görünse de bunu yapamamak! Bunları yapabilmeyin mutluluğu, özgürlüğü şu anda bizimle. Yokluğunu düşünmek bile istemiyoruz.

İlkelerimizin, dünya görüşümüzün şekillendiği gençlik yılları başkaydı. Her okuduğumuzdan, izlediğimizden, dinlediğimizden çok etkilendiğimiz, çok ağladığımız, çok güldüğümüz, çok düşündüğümüz, çok tartıştığımız, çok savunduğumuz, çok reddettiğimiz yıllardı. Gençken her şey ne kadar da «çokmuş». En mühimi zamanımız çokmuş. Şimdilerde zamanımız da öğretmen maaşlarımız gibi az. Olan zaman da zorunluluklara, sorumluluklara gidiyor. Ne kadar istesek de küçük keyiflerimize zamanımız kalmıyor. Bir kitap kokusuna, bir kahve tadına, bir arkadaş sohbetine zaman ayıramıyoruz. Kitap Kulübü fikri bu ihtiyaçtan doğmuştu. İyi ki de doğmuş. Okunacak kitapları birlikte belirledik. Saat yaklaştığında elinde kitabı ile tek tek giren arkadaşlarımızı gördükçe yüzümüze keyifli birer gülümseme yerleşiverdi. Kahveler alındı, tatlılar seçildi, çocuklara ayrı bir oyun masası kuruldu

‘İlaç gibi gelmişti bize bu buluşmalar. Bir sonraki buluşmayı ipe çekiyoruz hepimiz. Daha nice kitap kokulu, kahve kokulu sohbetlere...’

ve tabi dönemin zaafalarını yenik düşülüp bolca selfie çekildi. Serde öğretmenlik de var; yoklama alınırçasına gelemeyenler konuşuldu, gelmelerinin ne çok istendiği söylendi. Tatlı tatlı, şakayla karışık not verildi kitabı okumayanlara ya da yarım bırakanlara. Kitap hakkında önce çekingen kısa yorumlar gelmeye başladı ve sonrasında bol bol güldüren, düşündürdüren, şaşırtan, birbirine destek olan, birbirine ters düşen düşünceler teker teker dökülmeye başladı masamıza.

‘Bir günlüğüne de öğretmenler gürültü yapsın’

Romanımızın konusu itibarıyla toplumun nabzını tuttuğunu; yazarın tarihe, ülkenin şu anki halini not düştüğünü fark etmiştik. Ardından toplumdaki çürümüşlük ve yozlaşmanın büyümesine dair bir sohbet başladı ki bu konuda hepimizde aynı hüznün ve endişe hakimdi. Kimseye güvenimizin kalmaması ortak fikrimiz olunca bu durum hepimizi üzdü. Tam da bu noktada romandan yapılan alıntılar sesli bir şekilde okuduk.

“Acımasız dünya, insanları da acımasız yapar.” “Bu noktadan daha kötüye gidilir mi?” sorusuna yine kitaptan bir alıntıyla cevap verdik: “İnsan için dibin dibi vardır.”

Ah şu mesleki deformasyon! Ah şu gümbür gümbür ses tonuyla konuşmaya alışkın öğretmen tarafımız yok mu! Yan masadan ve garsonlardan uyarı almadık

da demeyiz artık. Olsun bir günlüğüne de öğretmenler gürültü yapsın. Birbirini saygıyla, ilgiyle dinleyen, yorumları keyifle öven, birbirine teşekkür eden şahane bir masaydık ve yaklaşık bir buçuk saat boyunca sevgiyle, saygıyla sohbet ettik. Sonraki buluşmalara artık daha hevesliydik.

Ve yine bir cumartesi günü buluştuk kitap dostlarıyla. Belirlediğimiz iki romanı değerlendirip sohbet etmek için miydi sadece bu istek bilmiyorum. Ama ipe çekmişim bugünün gelmesini. Evdeki tüm sorumluluklarımı eşime ve anneme aktararak çıktım. Tüm kadın arkadaşlarımızın yaptığı gibi. Evlerimize yakın bir kafe seçtik. Çok seviyoruz Mamak'ı, uzaklaşmıyoruz. Kadınız işte evde bekleyenler, işler güçler... Bir telefonda hemen atlayıp gidebileceğimiz yürüme mesafesinde bir yeri tercih ettik. Mekana ilk gelen bendim. İşten güçten fırsat bulabilenler yavaş yavaş gelmeye başladı. Önümüzde yakın tarihimizin sosyal ve siyasi olaylarına ışık tutan iki roman vardı.

Seçtiğimiz kitaplar arasındaki gelgitlerle bol kakkahalı bir sohbetti. Okuyacağımız diğer kitapları da ay ay belirledik. Ayrılma zamanı gelmiş yine de çok sözümüz kalmıştı romanlara dair. İlaç gibi gelmişti bize bu buluşmalar. Bir sonraki buluşmayı ipe çekiyoruz hepimiz. Daha nice kitap kokulu, kahve kokulu sohbetlere...

Dirmit'in izinde...

'Dirmit'in üzerine atılan onca 'terbiye' ağına rağmen, onu bu ağlara sıkıştırmayan bir şey var: Dirmitçe, insanca yaşamak arzusu.'

Defne Güneş
Kadıköy-İstanbul

Çocukluğunuzun en masum anılarını saklayan yer, büyüdüğünüz mahalle. Orada büyüdünüz, koştunuz, düştünüz... Büyürken ve birlikte yaşamı anlamaya çalışırken "terbiye" edildiğiniz oldu mu? Peki mahalle, kadınlar için bir "terbiye" alanından "dayanışma" alanı olma halini nasıl büyütür?

Türkiye'nin farklı bölgelerinde büyümüş, birbirinden oldukça farklı birkaç kadın olarak bir araya geldik ve Latife Tekin'in Sevgili Arsız Ölüm kitabını konuştuk. Kitabın etrafında birleşince masamıza Dirmit de eklendi. Sizi onunla tanıştırayım: Dirmit, sevgi ile arsızlık arasında gidip gelen, köyden kente göç eden bir ailenin içinde kendini bulmaya çalışan bir kadın. Hayalleri, merakı ve isyanı olan bir kadın. Bu tanımların ötesinde, Dirmit, "onca farklılığımızın karşısında bizi ortak bir yerde birleştiren bir sembol." Tıpkı bizim kulağımıza en masum anılarımızın olduğu sokaklarda fisildanan "Sen sus, kız çocuğu konuşmaz, sorgulamaz, kendi sınırlarını bilir, görünmez olur" cümlele-

Fotoğraf: Freepik

rinin Dirmit'in kulağına da dolması gibi bir ortaklık. Erkeklerin merkezde olduğu bir evde büyüyen Dirmit'in yaptığı her hareketin karşılığında bir terbiye mesajı geliyor. Fakat Dirmit'in üzerine atılan onca "terbiye" ağına rağmen, onu bu ağlara sıkıştırmayan bir şey var: Dirmitçe, insanca yaşamak arzusu.

Kadınları birleştiren sembol: Dirmit Mahallenin dar sokaklarında kadınlar için çizilen kurallar; keşfetmek ve yaşamak isteyen kadını, "kadın olmak" denilen kalıba sığdırmaya çalışır. Bu bazen bir sözle, bazen bir bakışla, bazen de masum görünen bir görünmezlik peleriniyle yapılır. Büyüyüp yaşamını kazanmaya çalışan kadın, evinde ve mahallesinde yaşadığı bu düzenin aslında sistemin her yerini kapladığını fark eder.

Kadınlar, kendi yaşamlarında söz hakkı olduğunu çoğu zaman çalışıp para kazanınca öğreniyorlar. Çalıştıkları iş yerlerindeki arkadaşlarıyla omuz omuza

verip haksızlığa karşı ses çıkardıklarında, belki kulağına yine o tanıdık ses fisildiyor: "Sen sus, kız çocuğu sorgulamaz." Ama bu kez yanındaki arkadaşı, "Hayır, susma! Birlikte başaracağız" diyor. Tıpkı Dirmit'in içinden taşan insanca yaşamak arzusu gibi taşan bir ses. Kadınlar, içlerindeki bu arzudan, kendi hayatlarını yönetmekten ve hakları olanı istemekten vazgeçmiyorlar.

Mücadele alanından dayanışma alanına

Mahalle, kadınlar için sadece bir mücadele alanı değil, aynı zamanda bir dayanışma alanıdır. Ev içindeki görünmez emek, ailevi baskılar, esnek çalışma "müjdeleri", işsizlik korkusu ve eşitsizlik içinde sıkışan kadınlar için mahalle; dayanışmanın ve paylaşmanın güçlü bir alanı haline gelebilir. Kadınlar birbirlerinden öğrenebilir, birbirlerinin sorunlarına birlikte çözüm arayabilir. Bir pazar alışverişinde, çay buluşmasında, parkta... Benzer şeyleri yaşadıklarını görünce bireysel olarak güç bulabilirler.

Ancak güçlü ve kalıcı bir birliklik; kadınların bilinçli bir şekilde birleşip haklarını savunmalarıyla, seslerini ortaklaştırıp yükseltmeleriyle gerçek anlamını bulur. Modern kentler, mahalleleri yıkıp kadınları yalnızlaştırarak ev içine sıkıştırıyor gibi görünse de kadınlar birleşmenin yolunu her zaman bulurlar. Dirmit'in onca yalnızlaştırma çabasına rağmen bir yolunu bulması gibi.

Bir kasabanın çılgınlık hikayesi: Lanetli Ekmek

'Lanetli Ekmek, çıldırılmış bir kasabanın, kana karışan zehir benzeri kıskançlığın, insanı yakıp tüketen arzusunun erotik öyküsünü cesur ve büyüleyici bir dille aktarıyor.'

Sevil Aracı

Su Kürü ve Mavi Bilet yapıtlarının ödüllü yazarı Sophie Mackintosh'un, Fransa'da bir kasaba halkının zehirlendiği ve sorumluların ortaya çıkmadığı gerçek bir olaydan esinlenerek yazdığı Lanetli Ekmek, 2024 yılı Aralık ayında Can Yayınları tarafından Türkiye'de okurlarla buluşturuldu.

Lanetli Ekmek, iki kadın karakter üzerine kurulu olay örgüsünün yanı sıra yemek, şiddet, arzu, tutku, cinsellik ve kadın bedeni gibi kavramlar arasında kurduğu bağlar ile de dikkat çekiyor.

1951 yılı ilkbaharında, küçük bir Fransız kasabasında geçen roman, kasabalı fırıncı ve karısı ile kasabaya dışarıdan gelen elçi ve karısını odağına alıyor. Romanda, Fırıncının Karısı Elodie ile Elçinin Karısı Violet birbirleri ile yakınlaşırken kasabalı diğer kadınlar bu ikilinin ilişkisini ve daha çok da elçinin karısının hayatını merak ediyorlar. Zira elçinin karısı kendilerinden oldukça farklı. Süslü püslü, narin elbiseleri olan, kasaba kadınlarının en sıkı rutinlerinden çamaşır yıkama günlerine dahi katılmayıp kıyafetlerini bu kadınlardan birine yıkatan Violet hepsinin bir yandan özendiği, bir yandan da merak ettiği bir hayatı yaşıyor.

Violet ile Elodie'nin dostluğu ise itiraflarla, kıskançlıklarla, sırlarla harmanlanarak ilerliyor. Elodie'nin elçiye mi, karısına mı, yoksa her ikisine birden mi duyduğunu bir türlü tam olarak çözemediğimiz cinsel çekim ise romanın başat konularından biri.

Bu romanın gerçek bir olaydan esinlendiğini, kitabın sonundaki "1951 yazında, Fransa'nın küçük Pont-Saint-Esprit kasabasında kitlesel bir zehirlenme vakası yaşandı. Bu felakete ilişkin pek çok teori ortaya atıldı. Hiçbiri kanıtlanamadı." şeklindeki yazarın notundan anlıyoruz.

Kitabın esinlendiği bu olaya ilişkin teorilerden biri, insan zihnini kontrol etmeyi amaçlayan bir deney için CIA ajanlarının bölge insanlarının tükettiği ekmeklerin içine LSD (Lizerjik asit dietilamidi) isimli halüsinas-

yon görmeye sebep olan bir uyuşturucu madde koyduğu. Bu zehirden etkilenen insanlardan ejderha gördüklerini söyleyenler, yılanların kendilerine saldırdıklarını ifade edenler olduğu gibi "Ben uçayım" diyerek binalardan atlayanlar, ya da "Kalbim yerinden çıktı lütfen yerine takın" diyerek yardım çağlıkları atanlar da olmuş. Toplamda 300 kasabalının uzun süre hayal gördüğü, 50 kasabalının tımarhanelerde tedavi altına alındığı ve 7 kasabalının da hayatını kaybettiği "lanetli ekmek" olayı hâlâ tam olarak aydınlatılmış değil.

Lanetli Ekmek, çıldırılmış bir kasabanın, kana karışan zehir benzeri kıskançlığın, insanı yakıp tüketen arzusunun erotik öyküsünü cesur ve büyüleyici bir dille aktarıyor. Sophie Mackintosh'un distopik bir anlatım tarzını kullandığı bu romanda, cinsiyet rollerini irdeleniyor; aşkın, tutkunun, evliliğin muhasebesi yapılıyor.

Farklı konusu, sıra dışı dili ve büyüleyici atmosferi ile dikkat çeken bu kitap değişik bir şeyler okumak isteyenler için ideal bir öneri olabilir. Keyifli okumalar.

Künye

Yazar: Sophie Mackintosh
Çevirmen: Püren Özgören
Sayfa Sayısı: 192
Basım Tarihi: Aralık 2024
İlk Yayın Tarihi: 2023
Yayınevi: Can Yayınları

Kız kardeşim, var mısın mücadeleye?

'Bunu yaşayan sadece bizler de değiliz. Bu mektubu okuyan kız kardeşlerimiz, siz de benzer şeyleri yaşıyorsunuz. Görüyoruz.'

Liseli genç kadınlar
Tuzla/İstanbul

Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği'nin "Eşit, özgür, şiddetsiz insanca bir yaşamı örgütlü mücadelemizle kazanacağız" şiarıyla düzenlediği 8 Mart şenliğinde biz de genç kadınlar olarak varız.

Dernek ile tanışmamız ise daha öncesine dayanıyor. Okuduğumuz meslek lisesinde bir konu belirleyip, o konuda farkındalık kazandırmak üzerine bir proje hazırlamamız gerekiyordu. Bizler de tam o dönemde yaşanan kadın cinayetlerine dair proje konumuzu belirleyip kadın cinayetleri son bulsun diye bir şeyler yapmak istemiştik.

Bunun üzerine sınıf arkadaşımız bizi Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği ile tanıştırdı.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Böylece derneğin dayanışması ve desteği ile tanıştık. Genç kadınlar olarak dayanışmayı öğrendik ve bu süreçte birbirimizin yaşadıklarını karşı mücadele adımımızı ortaklaştırdık. Bunun üzerinden birkaç ay geçti.

Şimdi ise kadın mücadelesinde biz de yaşadıklarımızı anlatmak ve sözümüzü söyleyebilmek adına derneğin 8 Mart şenliğinde akran zorbalığını anlatacağımız bir oyun ile sahne alacağız. "Peki neden akran zorbalığı"

diye sorularınız olduğuna eminiz.

Liseli genç kadınlar olarak sınıfsal durumların getirdiği fiziksel zorbalık, psikolojik ve ekonomik şiddet başta olmak üzere nicesine dikkat çekmek üzere bu oyunu hazırladık. Bu oyun ile birlikte, öğretmenlerimizin 40-50 kişilik sınıflarda ne gibi zorluklar çektiğini, biz genç kadınların neler yaşadığını; bizlere kilolu, zayıf, yoksul, bakımsız gibi birçok itham ile yapılan baskıların neden

kaynaklandığını anlamak ve bizler üzerindeki bu baskıyı kırmak istediğimiz için orada olacağız. Bunu yaşayan sadece bizler de değiliz. Bu mektubu okuyan kız kardeşlerimiz, siz de benzer şeyleri yaşıyorsunuz. Görüyoruz.

Biz gençlerin bu gibi zorbalıklar ile karşılaşması birçok psikolojik sorunu beraberinde getiriyor. Birbirinden ayrı yetenekleri, istekleri olan bizler geleceğimizi düşünmeden, içine kapanık bireyler olarak topluma katılmak zorunda kalıyoruz. Ama biliyoruz ki, ne ekonomik durumlarımız ne de birbirimize söylediğimiz bu sözlerin suçlusu bizler değiliz. Tüm bu yaşananlara, yaşadıklarımıza karşı da biz genç kadınlar birlik olduk ve sözümüzü bize bu hayatı reva görenlere karşı en güçlü şekilde söylemeye hazırlanıyoruz.

Unutmayın. Ses çıkarmadan, birlik olmadan hiçbir şeyi düzeltemeyiz. Sevgili kız kardeşlerimiz, mücadelemizde bizimle var mısınız? Bizimle beraber birlik ve dayanışma içinde olmak isteyen bütün kadınları alanlarda olmaya, sesimizi hep birlikte haykırmaya çağırıyoruz.

Kadının hayatına, her şeyine göz dikilmiş

Deniz
Kartal/İstanbul

Merhaba, Ekmek ve Gül'ü ilk defa okudum. Önce birkaç sayfasını okudum sonra sayfalarını karıştırdım. Her sayfasında farklı konularda en çok etkilenen kişilerin kadınlar olduğu gösteriliyor. Ülkede de işsizlik, doğal afetler, haksız yere işten çıkarma, mobbing gibi konularda en çok etkilenen kesim kadınlar oluyor. Evde, sokakta, çalıştığı yerde hiçbir kadın güvende değil. Kadını hem zayıf diye ezip hem de zayıf gördüğü kadını sömürüyorlar. İşlerine nasıl geliyorsa öyle. Kadın hem evdeki çocuğunu, eşini düşünmek hem de çalışmak zorunda.

Farklı örneklerle kadın haklarına her yönden göz dikildiğini görüyorum. Kadının hayatına, maaşına, ikili ilişkisine, kadınlığına her şeyine göz dikilmiş. Kadınların göz dikilen haklarından olan kürtaj, boşanma gibi konulara yer verilmesi güzel. "Bu problemler var" denilerek sorunlar normalleştiriliyor bence ama dergide bu hikayelerin anlatılması, sorunların önemini daha güzel vurguluyor ve insanlara hatırlatıyor. Her başlıkta farklı bir mücadele gösteriliyor. Bu da verilmesi gereken mücadelenin önemi ve büyüklüğünü gösteriyor.

KYK yurdunda nasıl yaşıyoruz?

Gülbahar Hatun KYK
Yurdunda kalan bir kadın
İstanbul

Kadınlara, var oldukları her yerde sorunlar yaşatıldığını ve ayrımcılığa uğradıklarını biliyoruz. Bu durum KYK yurtlarında da farklı değil. Erkek KYK yurduyla komşu olan bir KYK'da kalan kadınlar olarak farkı oldukça net bir biçimde görebiliyoruz.

2024-2025 döneminde KYK yönergelerinin değişmesiyle yurda geç kalma sınırımız gece 12 olarak güncellendi. Yani daha geç girmemiz gereken günlerde, yurda hiç girmemiş gibi davranılacağını öğrendik. Dönem içinde üç gün üst üste veya toplam 10 gün izinsiz dışarıda olduğumuzda da hiçbir uyarı veya tutanak olmadan yurt idaresinin bizi atabilmesi mümkün hale geldi. Günümüz ekonomik koşullarında ise bu bizim için gerçekten büyük bir tehdit oluşturuyor. Yurttaki arkadaşlarla bu düzenlemeyi konuştuğumuzda hepimizin oldukça endişeli olduğunu fark ettik. Erkek yurdundaki öğrencilerin ise bu kısıtlamalara maruz kalmadığını bilmek, bir yaptırım uygulanmasından korkmadıklarını görmek süreci bizim için daha çekilmez hale getiriyor.

Sınav dönemlerinde ya da projeler için kütüphanede sabahlamak, trafik sebebiyle gece 12'den daha geç girmek zorunda kalmak bizim için bir korku haline geldi. Yurtta arkadaşlarla konuştuğumuz her konu bir şekilde bu soruna bağlanıyor ve çözüm yolları düşünmeye girişiyoruz.

Fotoğraf: MA

Bu usulsüzlüklere ve baskılara karşı yurt idaresiyle konuşmayı düşündüğümüzde ise kendilerine bu kadar güç verilmişken tek başımıza göze batmanın bizi daha zora sokacağı endişesiyle karşı karşıya kalıyoruz.

Dayanışma ayakta tutuyor

Yurtta internetin de operatörlerin de düzgün çalışmaması sebebiyle derslerimiz yeterince kötü etkilenirken yeni düzenlemenin de kütüphane seçeneğimizi elimizden alması ekstra sorunlarla uğraşmamıza sebep oluyor. Yurtta kalan kadınlar olarak çeşitli dayanışma yöntemleriyle birbirimize destek olmaya çalışıyoruz. Örneğin geçtiğimiz günlerde yetiştirmem gereken bir ödev için internete erişmem gerekiyordu fakat internete bağlanamadığım için elim kolum bağlanmıştı. Oda arkadaşlarım ise internetlerini paylaşarak ödevimi tamamlamamı sağladılar.

Son düzenlemelerden önce de yurttaki baskılar ve zorluklar azımsanamayacak derecedeydi. Kahvaltı ve akşam yemeği olarak

verilen iki öğün yemeğin nitelikli olmaması sebebiyle günlerimizi çoğunlukla aç geçirmek durumunda kalıyoruz. Dolayısıyla sıkça hastalanıyoruz. Yurtta revir hizmetinin de olmaması sebebiyle hasta olduğumuzda elimizdeki tüm ilaç ve imkanlarla birbirimizi iyileştirmeye çalışıyoruz. Hasta olmamak için hangi vitaminin daha faydalı olduğunu tartışarak en verimli bulmayı çabalıyoruz.

Bahsettiğim ve bahsedemediğim sorunlarla başa çıkmak için de yine birbirimizin varlığına tutunuyoruz. Yaşatılan tüm zorluklara rağmen bizi ayakta tutanlar, okumaya devam etmek için güç bulduğumuz kişiler yurt arkadaşlarımız oluyor. Dert ortağımız olan oda arkadaşlarımızla; Zeren için, İkbâl için yurt bahçesinde sesini yükselten tüm kadınlarla var oluyoruz. Birlik olduğumuzda sesimizin bastırılmayacağını hatırlatarak yurttaki kalan tüm kadın arkadaşlarımızı daha güçlü ve sık yan yana gelmeye, yurttaki öğrenci temsilciliklerinin kurulması ve sorunların çözüme kavuşması için güçlü bir dayanışmayla mücadelemizi büyütme çağırıyorum.

Payal Kapadia'nin öte geçelerden çaldığı ıslık:

Aydınlık Hayallerimiz

Fragmandan ekran görüntüsü alınmıştır

Gizem Sert

Cannes Film Festivali'nde Büyük Jüri Ödülü'nü kazanan *Aydınlık Hayallerimiz* filmi, yaşlarımızı, yitirdiklerimizi, sevdiğimizizi, uzaklardaki köy evlerine giren türkülerimizi, neşemizi, sıkıştırdığımız kalabalık kentlerimizi, 4 bin 628 kilometre öteden tanıyan Hindistanlı kadın bir yönetmenin, Payal Kapadia'nın ilk uzun metraj kurmacası. Bu film, Prabha'nın, Anu'nun ve Parvaty'nin bizlere çok tanıdık olan hikayesini anlatıyor. Bu hikaye hepimize birbirimize bağlayan, dünyanın bütün ülkelerinde, bütün kentlerinde ve köylerinde ortak dertleri olan bütün emekçi kadınların hikayesi.

Üç kadın, bir hikaye

Ana karakterimiz Prabha hastane- de çalışan bir hemşire. Görücü usulü evlendikten sonra çalışmak için Almanya'ya giden kocasıyla arasında sadece fiziksel değil, duygusal olarak da kilometreler var. Onu heyecanlandıran, belki midesinde kelebekler uçuşturan olaylar veya insanları bazen korkarak, bazen sakınarak, bazen saklanarak öteliyor kendisinden. Ne dayatıldıysa onu yaşıyor. Ta ki rahatlığı kendisinde, sıradanlığında, yan yana olmakta bulana kadar.

Öte yandan diğer ana karakterimiz Anu, genç ve enerjik bir başka hemşire, Prabha'nın ev arkadaşı. Hindu ailesinin bir an önce evlendirmek istediği Anu ve onun gizlice görüştüğü Müslüman sevgilisinin aşkı toplumsal beklenti-

Aydınlık Hayallerimiz, üç emekçi kadının sessiz isyanlarını, dayanışmalarını ve kentlerdeki hayatta kalma mücadelelerini anlatan güçlü bir hikaye. Bu koca şehirlerde birbirimizi bulacağız.

lerin arasında tedirginlik ve korkuyla yaşıyor. Sevdiği çocuğun mahallesine sızabilmek için trende başörtüsü takan, ailesine yalan söyleyerek işten çıktığı vakitlerde kısacık da olsa sevdiği kişiyi görmeye çalışan, kendini arayan, kendini bulmak için çabalayan genç bir kadın Anu.

Bir diğer karakterimiz Parvaty, hastanede çalışan bir aşçı. Orada yaşadığıma dair elinde resmi bir belge bulunmayan Parvaty, kentsel dönüşüm sebebiyle evini kaybetmek durumunda kalır, köyüne dönmeye karar verir. Kalabalık kentlerde, rantsal dönüşümle boğuşan emekçilerin bir yansıması Parvaty.

Olduğu gibi ve olduğu kadar hayatlar

Hayatları iç içe geçen bu üç kadının sessiz isyanları ve meydan okumaları bir metropolün sokaklarında cevapsız kaldığında, sinematik bir argümanla birlikte kurtulmuş bir alana -Parvaty'nin köyüne- geçeriz. Ama buradan sonrasını anlatmayalım; bu yazıyı okuyan ve filme bir şans vermek isteyenlere bırakalım. *Aydınlık Hayallerimiz* filmi, muhalif bir ses olarak öne çıkıyor. Sadece birlikte sendika toplantısına gitmeleri ve birbirleriyle yoldaşlık kurmalarını anlatmakla kalmıyor, aynı zamanda göçmenlerin evlerinden uzakta, kocaman şehirlerde verdikleri hayatta kalma mücadelesini de gözler önüne seriyor. Hindistan'ın dört bir

yanına çöken eşitsizlik ve baskının da bir temsili haline geliyor.

Bu hayatlar ilginç, dışsal, fantastik hayatlar değil. Olduğu gibi ve olduğu kadar değerli olan hayatlar. Bu kadınların hepsi kendi arzularıyla çelişir, çatışır, kavga eder. Hiçbirinin kendi yaşamları üzerinde kontrolü yoktur ve film sonunda da bu gerçek arınmayı henüz elde edememişlerdir. Payal Kapadia tabii ki çözümlere işaret etmekten geri durmaz; sendika toplantılarından görüntüleri de paylaşır bizimle. Bu kadınlar, her yerde bulunan küçük evlerinde sohbet eder, eve gelen mutfak robotuna heyecanla bakarlar. Kamera, Mumbai'nin sokaklarını dolaşır, tren istasyonlarından geçer, pencerelerden süzülen ışıkları takip eder. Bu şehirde herkes kalabalığın içinde kaybolabilir, ama paran, evrakların, tapuların ya da kira sözleşmelerin yoksa hiç kimse de olabilirsiniz.

Film, yaşamlarımızın tam merkezinde olan zorunluluklarla ve bazen fark etmediğimiz, bazen üzerine düşünmediğimiz küçük detaylarla dolu. Yağmurlu bir rüzgar pencerelerin kepengini açtığında, bir köy evinde eskimiş bir içki bulunduğu, iki kadın yan yana geldiğinde, radyoda bir müzik çaldığında, sokakta çiçekçi çiçek sattığında, bir hastanın ilaçları yutup sattığı kontrol edildiğinde, iş hiç bitmediğinde... Filmdeki her anda biz de varız, mütevazı yaşamlarımızdan yolda bulduğumuz yoldaşlıklara kadar biz de varız.

Aydınlıklarda denkleşeceğiz

Yazının başlığı Gülten Akın'ın İlkyaz şiirinden: Ah kimselerin vakti yok / Durup ince şeyleri anlamaya / ... / Bir gün birileri öte geçelerden / Islık çalar yanıt veririz

Filmi izlerken bu şiir yankılanıp durdu kafamda. Kent kargaşasının içinde, kimselerin ince şeyleri durup anlamaya vakti yokken bir gün gelecek ve birileri konuşmaya bile gerek duymadan, bir işaretle, bir ıslıkla bize seslenecek ve bizler de yanıt vereceğiz diye. Payal Kapadia sanki kilometrelerce öteden, hiç bilmediğimiz bir dilde, bambaşka bir coğrafyada, kentin karmaşasının içerisinde durup ince şeyleri anlamaya vakit ayırmış ve üç tane emekçi kadının günlük yaşamını anlatırken bize ıslık çalıyor gibi hissettim bu yüzden.

Bu dergiyi okuyan tüm işçi, emekçi, genç, yaşlı, liseli, üniversiteli kadınlara bu sıradan ama aynı zamanda büyüklü hikayelerimizin yansımasını izlemeyi önermiş olalım. Payal Kapadia'nın yaşadığımız ne varsa hepsini çok iyi bilişini, hepsiyle derdinin oluşunu, dertlerimizle ve dert oluşlarıyla da derdinin oluşunu unutamayacağımız bir an yaratıyor bu film. Prabha, Anu, Parvaty, ablalarımız, kız kardeşlerimiz, annelerimiz... Biraz önce kalplerimiz kırıldı ve bir gün bu şehirlerin bunu unutturmasına izin vermeyeceğimiz aydınlıklarda denkleşeceğiz sizinle. Bu koca kentlerin tam ortasında hem de.